

NAZ.
I.E III

2

TEOLOGIA
LITURGICA

162

M

7.

BIB. NAZ. NAPOLI

BIBL. NAZ.
V. E. E. M. E. III

162

M

7

NAPOLI

2

ADMOD. REV. PATRIS
FORTUNATI A BRIXIA
ORD. MINORUM S. FRANCISCI
REF. PROV. BRIXIÆ
DE
ORATORIIS DOMESTICIS
DISSERTATIO.

OPUS POSTHUMUM.

B R I X I Æ
Excudebat Joannes-Maria Rizzard*i*.
M D C C L V I I.
SUPERIORUM PERMISSU.

JOANNES - MARIA RIZZARDI
LECTORI.

VIX dum fidem dedi vulgandi meis
typis nonnulla Opuscula Cl. P.
FORTUNATI A BRIXIA, cum ista
statim me libero. Ejus generis est Disserta-
tio, quam tibi sisto, Lector Benevole, cujus
meminerunt Ephemerides Literariae, qua
singulis mensibus prodeunt Venetiis (a).
Huic Provinciae manum admoverat Auctor
noster Celeberrimus, votis adstrictus Em̃
CARDIN. QUIRINI tunc Brixiae Episcopi.
Vir sapientissimus, & de universa Litera-
ria Republica optime meritus, P. FORTU-

* 3

NA-

(a) Memorie per servire all' Istoria Letteraria Tomo
IV. Part. II. Art. VII. pag. 46.

NATI , qui in ipsa magnum nomen jure meritoque adeptus erat , judicium de Privatis Oratoriis postulavit , & habuit . Hic finis fuit praesentis Dissertationis conscribenda , & inde non exigua in ipsam , ejusque Auctorem commendatio . Caterum lubentissimo animo hoc Opusculum typis meis tradidi , & ut tua consulerem utilitati , & ut memoria Celeberrimi Viri , quocum summa mihi semper fuit amoris , & necessitudinis conjunctio , inservirem ; Sperans fore , ut , quemadmodum cetera ipsius Opera demonstrant , in Mathematicis rebus , in Physicis , & in Theologicis Dogmatibus eum fuisse apprime versatum , ita ex hac Dissertatione perspectum tibi fieret , Juris Canonici scientiam ipsum eximie etiam coluisse . Favore tuo conatus nostros , & nostram diligentiam prosequere , ut in dies alia , quae ad tuum commodum conducere possint , pergam evulgare .

I N D E X

R E R U M N O T A B I L I U M ,

Quæ in hac Dissertatione
continentur.

A Bachus, aut decens mensa in Oratorio pa-
rari debet, super quam Sacræ Vestes col-
locentur a Sacerdote sumendæ. pag. 28.

Abusus Pontificii Indulti a Privilegiatis in-
ducti, dum ab usibus domesticis immunem non
servant locum Oratorii. pag. 6. & seq.

Actio profana in Domestico Oratorio peracta,
licet sacrilega non sit, attamen est illicita,
& peccaminosa. pag. 8.

Incapacem Missis celebrandis, reddit locum Ora-
torii, ut nonnisi accedente nova Ordinarii ap-
probatione idoneus esse non possit. pag. 9.

Adoptivi Filii participant de Privilegio pri-
vati Oratorii. pag. 79.

Affines, absentibus iis, qui proprio nomine in
Indulto nuncupantur, licite non possunt face-
re celebrari Missam. pag. 37. Affines Privi-
legiati Missam audientes in privato Oratorio
diebus festis præceptum Ecclesiasticum adim-
plent. pag. 76. Usque tantum ad quartum
gradum comprehenduntur in Privilegio Orato-
rii privati. pag. 81. Nullo autem modo Af-
fines ex concubitu illicito. pag. 82. Ut de
Apostolico Indulto participant, debent simul
ba,

habitare cum principaliter Privilegiato in eadem domo. ibid. Non participant, si habitent in separatis Domus partibus, & propriis vivant expensis. 83. & seq. Si ipsis minime liceat facere celebrare Missam, assumere non possunt famulum, qui particeps de Privilegio. pag. 104.

Altare, quod amplo ligneo armario, absoluta Missa, claudatur in una parte cubiculi domesticis usibus inservientis, non est satis ad privatum legitimum Oratorium. pag. 19 & seq. Nec satis est, si Altare cum palla, ceterisque ornatibus sit intra civitatem factam in pariete cubiculi domestici, licet finito Sacrificio tabula lignea claudatur. pag. 22. Non debet esse amovibile. pag. 24. Et non in angulo, sed in medio Oratorii aptandum est. pag. 25. Angustia loci ineptum reddit Oratorium, si continendo tantum Altari sit satis. pag. 23. Et si qui Missam in eo celebrandam audituri sunt, extra illud stare cogantur. pag. 17. & seq. Armarium a profanis usibus liberum necessarium est, in quo sacra Supellex reponatur. p. 29. Assistentes ostio cubiculi non participant de Privilegio. pag. 97.

B

Benedictus XIV. eorum reprobatur sententiam, qui docent, absentibus etiam principaliter Privilegiatis, Missam in privatis Oratoriis posse cele-

Rerum notabilium. IX

celebrari. pag. 38. In Encyclica ad Præsules Poloniae declarat, licitam non esse Eucharistiæ administrationem in Oratorio privato absque speciali Ordinarii facultate. pag. 118. & seqq.

C

Clemens XII. declarat, ut Oratorium sit legitimum, satis non esse, ut altare amplo ligneo armario claudatur. pag. 20.

Conditiones ad legitimum Oratorium requisitæ, nisi omnes adsint, licet ab Ordinario sit approbatum, in ipso Missa licite non potest celebrari. pag. 30. & seq.

Consanguinei, absentibus iis, qui proprio nomine in Indulto nuncupantur, licite non possunt facere celebrari Missam. pag. 37. Missam audientes in privato Oratorio diebus festis præceptum Ecclesiasticum adimplent. pag. 76. Usque tantum ad quartum gradum comprehenduntur in Privilegio Oratorii privati. pag. 81. Ut de Apostolico Indulto participant, debent simul habitare cum principaliter Privilegiato in eadem domo. pag. 82. Non participant si habitent in separatis Domus partibus, & propriis vivant expensis. pag. 83. & seq. Nisi iis liceat facere celebrare Missam, assumere non possunt Famulum, qui participet de Privilegio. pag. 104.

D

- Decentia ornatus necessaria est ad Oratorium.*
 pag. 25. Imo major ornatus in privatis Oratoriis requiritur, quam in publicis. pag. 26.
- Dies nonnulli in Indulto excipiuntur, quibus*
Missæ in privato Oratorio celebrari non potest.
 pag. 64.
- Diæcesis dum in Indulto exprimitur, Privilegiatus ipso uti non potest, nisi intra expressæ Diæcesis limites.*
 pag. 62. & seq.
- Domus, in qua Privilegiatus habitare solet, sola potest habere Oratorium.* pag. 58. Quod ut verum sit, non requiritur numquam interrupta habitatio, sed tantum ne alteri locetur, & vel actu Privilegiato deserviat, vel parata existat.
 pag. 59. & seq.

E

- Eucharistiæ administratio in privato Oratorio licita non est vi solius Indulti.* pag. 113. & seq.
Sed necessaria est specialis facultas impetrata ab Ordinario. pag. 114. & seq. Prohibetur tantummodo in Oratoriis privata Domus, non vero in privatis Oratoriis Conventuum, & Monasteriorum.
 pag. 121. & seq.

F

Familiares, absentibus iis, qui proprio nomine in Indulto nuncupantur, licite non possunt facere celebrare Missam. pag. 37. Missam audientes in privato Oratorio diebus Festis præceptum Ecclesiasticum adimplent. pag. 76.

Famuli actu necessarii servitio Domini tempore, quo celebratur Missa, ipsam audientes satisfaciunt Ecclesiastico præcepto. pag. 95. Non autem ii, qui servitio Domini tunc actu non sunt necessarii. Ibidem. Ut participant de Privilegio, debent esse familiares, hoc est vivere debent expensis Domini Privilegiati. pag. 96. Debent esse actu necessarii servitio Domini, non aliquando intra diem, sed eo tempore, quo Missa celebratur. Ibid. Degen-tes ruri, ut Domini negotiis ibi vacent, accedentes ad Urbem diebus Festis non participant de Privilegio. pag. 98.

G

Gattico P. Jo: Baptista censet, Filios Spurijs, & Naturales non participare de Privilegio Oratorii privati. pag. 78. Asserunt tamen Pasqualigo, & Pignatellus. p. 79.

H

Hospes propriè dicitur de amicis diversarum Patriarum, qui se mutuo recipiunt. pag. 92. Dici non potest qui villicat cum Privilegiato, licet tamquam hospes ad ipsius domum accedat. pag. 93. Nobilis participat de Privilegio Oratorii privati. pag. 89. Etiam si unius sit diei, vel eo maxime sine ad prandium invitetur. pag. 93. Ecclesiasticum preceptum adimplet audiens Missam in Oratoriis privatis Ruri existentibus, non vero si in Civitate existant. pag. 94.

Hospitum famuli participare non possunt de Privilegio satisfaciendi precepto Ecclesiastico, dum Missa assistunt in Oratorio privato. pag. 106. & seq.

I

Infirmetas, cujus causa Indultum obtinetur, talis debet esse, ut Privilegiato valde grave, & molestum sit propter eam accedere ad publicam Ecclesiam. pag. 70.

L

Locus Oratorii debet esse liber ab usibus domesticis. pag. 3. saltem extra casum necessitatis. pag. 4. a parte superiori nullum locum habere potest, ubi dormiatur, habitetur, aut quidquam

Rerum notabilium. XIII

quam profani fiat. pag. 11. debet esse separatus a tricliniis, iisque cubiculis, in quibus Familia frequenter versatur. pag. 12. & seq.

M

Magister cubiculi non participat de Indulto. pag. 97.

Missâ una tantum in privato Oratorio pro unoquoque die celebrari potest, etiamsi plures sint Personæ Privilegiatæ. pag. 43. In Oratorio audienda est a Privilegiatis, si quo teneantur impedimento, ne ad publicam Ecclesiam accedant. pag. 110. & seq. Imo Paterfamilias tenetur exequi Privilegium, quando aliquis Domesticus valens participare de Indulto ad Ecclesiam accedere die festo impotens sit. pag. 113. Et tenetur providere de Sacerdote, qui coram ipsis celebret in privato Oratorio. pag. 112.

Missam celebrari facere licite potest, qui proprio nomine in Indulto nuncupatur. pag. 36. Et non solum ii, qui a tergo, sed etiam qui in corpore Brevis proprio nomine nuncupantur. pag. 39.

N

Nati, absentibus iis, qui proprio nomine in Indulto nuncupantur, licite non possunt facere celebrari Missam. pag. 37. Audientes in privato Oratorio diebus Festis præceptum Ecclesiasticum adimplent. pag. 76. Ut de Apostolico Indulto partici-

- ticipient, debent simul habitare cum principaliter Privilegiato in eadem domo.* pag. 82.
- Non participant, si habitent in separatis Domus partibus, & propriis vivant expensis.* pag. 83. & seq. *Quibus minime licet facere celebrari Missam, assumere non possunt famulum, qui participet de Privilegio.* pag. 104.
- Natorum nomine non tantum ii veniunt, qui nati sunt, sed etiam qui post obtentum Indultum nascuntur Privilegiato.* pag. 78.
- Necessitas, & utilitas, licet in Lege equiparentur, Regula tamen hæc locum non habet, ubi agitur de Privilegio audiendi Missam in privato Oratorio.* pag. 98.
- Nobilitas ex genere, ex privilegio, & ratione dignitatis, aut gradus, qua decoratur hospes, satis est, ut participet de Indulto Oratorii privati.* pag. 91. *Non autem, si sit Nobilis ratione Matris tantum, aut sit dives juxta P. Gastico.* Ibidem.

O

- Oratorium privatum parvæ Ecclesiæ formam habere debet.* pag. 14. & seq. *Muro extructum non asserum sepimento esse debet.* pag. 18.
- Unum tantum in una domo permitti debet.* p. 48.
- Ordinarius post approbatum Oratorium invigilare debet, nequa ex necessariis conditionibus ipsi unquam desit.* pag. 34.

P

Præsentia Personæ Privilegiatæ necessaria est, ut in privato Oratorio Missa possit celebrari. pag. 44. Et si plures sint Personæ in Indulto nominatæ, sufficit, ut illarum una ibi præsens existat.

pag. 45.

Privilegiati principaliter in Indulto si plures nominentur, & in separatis Domibus habitent, singuli in propria domo Oratorium erigere possunt. pag. 46. In diversis ejusdem Domus partibus habitantes, & diversam constituentes Familiam, eorum singuli in sua Domus parte Oratorium erigere possunt. pag. 47. & seq. Quod tamen erigi non potest in aula, seu in parte domus ipsis omnibus communi. pag. 53. Soli Famulum assumere possunt, qui participet de Privilegio. pag. 103. Si sint Patres-familias possunt etiam Famulum assumere, qui Natorum, Consanguineorum & Affinium cura incumbens tempore Missæ, participet de Privilegio. pag. 104. Secus si Cognati, & Affines ab ipsius cura non pendent. pag. 105. Privilegium celebrandi Missam in Oratoriis privatis est contra jus commune, & odiosum. pag. 1. Ac proinde stricte interpretandum pag. 1. & seq. Posterius obtentum executioni mandari non potest, si alteri ex eadem Familia simile concessum fuerit, quod suum habeat robur.

pag. 55.

Qui.

Q

- Quirinus Angelus Maria Card. Litteras edidit
Pastorales, quibus docet, non solum nomina-
tos a tergo, sed etiam in corpore Brevis licite
posse facere celebrare Missam. pag. 40. & seq.*
*Quot Familiares a Domino admitti possint tuto
ad participandum de Privilegio. pag. 100. & seq.*

S

- Sacerdos, qui celebrat in Oratorio privato die-
bus vetitis, perinde peccat, ac si celebraret
in loco minime approbato. pag. 65. Præcep-
tum Ecclesiæ adimplet. pag. 109.*
*Secularis, aut Clericus Privilegiati non familia-
ris, si vel casu, vel consulto celebratæ in
Oratorio Missæ adsistat, non satisfacit præcep-
to Ecclesiæ. pag. 73.*

F I N I S.

r

D E
ORATORIIS DOMESTICIS
DISSERTATIO.

§§ 122 §§ 122

CAPUT PRIMUM.

*Quale debeat esse Oratorium Domesticum,
ut sanctum Missæ Sacrificium licite
in illo celebrari possit.*

PRæmittendum est, certoque tenendum cum Pasqualigo, aliisque pluribus, quos ipse citat (a) privilegium celebrandi Missam in Oratoriis domesticis esse contra jus commune; & ideo utpote odiosum, stricte esse interpretandum. Quod sit contra jus commune, adeoque odiosum, manifeste colligitur ex epistola Felicis Papæ IV. relata in Decreto cap. *Tabernaculum de Consecrat.* distin. 1. Refert enim Pontifex, statutum fuisse in Concilio Laodicensi, ne Sacrificium in privatis Oratoriis offeratur. *Quod autem*, inquit, *ut paulo superius*

A vius

(a) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 617.

rius probatum est, oblationes in domibus offerri non debeant in eodem Concilio (Laodicensi) cap. 59. prohibitum habetur ita. *Non oportet in domibus Oblationes celebrari ab Episcopis, aut Presbyteris. Habemus quoque in eadem distin. cap. Unicuique, quod in domo sua Oratorium licet habere, & ibi orare; Missas autem ibi celebrare non licet.* Hoc itaque privilegium, quo scilicet missam in privatis domibus celebrari, conceditur, odiosum est; & ideo, quemadmodum ajunt Doctores, stricte interpretandum. Non inficior tamen cum Pasqualigo laudato extendi illud posse, quantum extenditur propria verborum significatio; etenim ut ille docet, cum privilegia adaequant mentem concedentis (quia tantum intelligitur concessum, quantum voluit concedere) dum concessio non extenditur, ultra propriam verborum significationem non extenditur, ultra mentem concedentis; quia praesumitur, ideo talibus verbis usum fuisse, ut ipsis suam concessionem coadquaret (a). Hoc ergo posito.

RE-

(a) Locq citato n. 6.

RESOLUTIO.

Ut in privato, sive domestico Oratorio Missa celebrari licite possit, necessario requiritur: I. Ut Oratorii locus sit ab omnibus domesticis usibus liber. II. Ut sit separatus a tridiniis, iisque cubiculis, in quibus familia habitat, aut frequentius versatur. III. Ut habeat formam parvæ Ecclesiæ. IV. Ne sit ita angustus, ut qui Missam, quæ in eo celebratur, audituri sunt extra illum stare cogantur, ibique sacro interesse, ubi profana exercentur. V. Ut sit decenter ornatus.

I.

Necesse est primo, *ut Oratorii locus sit ab omnibus domesticis usibus liber*. Ita expresse in Apostolico indulto, quo missam in privato Oratorio celebrari conceditur. Dicitur enim *ut in Oratorio.... ab omnibus domesticis usibus libero*: quod ablativum absolutum, ut observat Pasqualigo (a) importat conditionem l. *si debitor* §. 1. ff. *quibus modis pignus, vel*

A 2

hj.

(a) Ibidem q. 618. n. 8.

hypoth. solv., & notant Doctores ; unde eodem docente (a) debet impleri in forma specifica l. *Qui heredi* & l. *Manius ff. de condit. & demon.*, & ideo si hæc deficiat conditio, privilegium nullum est. Nam, ut ait laudatus Vir, *concessum sub una conditione, sub opposita censetur non concessum* l. *legata inutiliter ff. de adim. leg.* & l. *Quod pure ff. Quando dies leg.*, & ex Doctoribus pluribus, quos ipse citat (b).

ANIMADVERSIO I.

Non inficior per hanc Apostolici indulti clausulam minime excludi casum necessitatis; ac proinde privatum Oratorium inservire interdum posse pro aliqua domestica actione, quin illegitimum divinoque sacrificio prorsus ineptum idcirco reddatur. Considerandum tamen attente est, qualis sit huiusmodi necessitas. Ut enim pluribus probat laudatus Auctor, *si necessitas oriatur ex aliquo casu fortuito non duraturo, tunc videntur, inquit, habere locum quæ dicta sunt* (nempe

(a) Ibidem.

(b) Ibidem n. 9.

pe privatum Oratorium inservire interdum posse pro aliquo usu domestico) quia agitur de una aut altera vice, quæ non facit, quin Oratorium remaneat liberum ab usibus domesticis. Si vero necessitas duret aliquo tempore non videntur tunc posse habere locum (a); videlicet si pluries inserviat pro hujusmodi usibus, etiam ratione necessitatis, non remanet liberum ab usibus domesticis; siquidem multiplicatio horum actuum inducit usum domesticum, qui excluditur vigore concessionis (b). Si ergo (concludit ille) non remaneat locus liber a domesticis usibus, quamvis ad id necessitas urgeat, non servatur illa conditio, quæ requiritur in concessione, & sub qua est approbatus pro Oratorio ab Ordinario, & proinde perit etiam concessio, & approbatio. Nam concessum sub una conditione sub opposita censetur non concessum (c). Id porro si verum est, uti profecto est verissimum,

ANIMADVERSIO II.

Merito sane, optimoque jure se vere-

A 2

ri

(a) Ibidem n. 8.

(b) Ibidem.

(c) Ibidem n. 9.

ri ait Cl. P. Joannes Baptista Gattico; quod saepe Pontificia facultate abutantur aliqui privilegiati, & illi maxime, qui nihil solliciti pro debita reverentia Oratorii non solum per illum transire solent, velut per unicum medium ad alia subeunda cubicula; verum non nunquam in Oratorio ipso fixa armaria communibus vestibus aliisque rebus domesticis continendis destinata collocant. Certe tunc quod liberum esse debet ab usibus domesticis, non mero Dei cultui addictum manet Oratorium, sed ad alios etiam fines domesticos deputatur, & cum magno dedecore in sacrificium ipsum redundante ad instar aliorum communium cubiculorum aestimatur. Justissime autem se nescire putat Cl. Auctor an similes abusus, qui gravem per se exhibent irreverentiam (profana enim actio si frequenter fiat plurimum auget delictum) semper prae-textu ignorantia, aut inadvertentia excusari possint. Nam rarissime sincera videntur hujusmodi excusationes; cum nemo, inquit ille, sine temeritatis vitio uti debeat privilegio, nisi prius bene de illius conditionibus instructus fuerit. Excusant autem se aliqui (prosequitur Vir Cl.) allegantes necessitatem ortam ex propria

pria domus structura propter quam nequeunt ad alia cubicula accedere, nisi transeundo per Oratorium, aut ex angustia domus, ob quam tantum non superest commodum rebus domesticis curandis, nisi aliqua illarum portio in Oratorio ipso collocetur. Vane tamen & inutiles sunt hæ defensionis technæ. Nam quando necessitas liberum non sint habere a profanis usibus Oratorium, etiam impedit Apostolici Indulti exercitium. Si porro carere exercitio domesticarum Missarum molestum est privilegiato, neque sit ipsi molestum alio modo providere, ut integre serventur conditiones illæ, sine quibus Romanus Pontifex domesticam Celebrationem non patitur: alia quippe est ratio, cum fortuito, ac ex causa extraordinaria coguntur privilegiati aliquem usum domesticum in Oratorio facere; alia vero cum assidue, aut frequenter in Oratorio profana opera fiunt. Semel aut iterum necessitate cogente etiam in publicis Ecclesiis licet comedere, ac dormire. At sine causa, ac frequenter id sine gravi culpa fieri nequit. Dum ergo Oratorium privatum præscriptas in privilegio Pontificis, a cujus arbitrio non minus pendet permittere domestica Sacrificia, quam limitare requisita

pro domestico Oratorio, conditiones non habuerit, undecunque defectus iste promanet, sive ex culpa, sive ex necessitate privilegiati, desinit esse locus aptus Divinorum celebrationi. Enimvero deficiente conditione deficere necesse est etiam indultui beneficium, quod Benefactor omni modo ab illa dependere voluit (a). Porro

ANIMADVERSIO III.

Observante eodem Viro Cl. quamvis profana actio in domestico Oratorio peracta non sit sacrilega (quod nempe deficiente consecratione, vel benedictione, locus ille non sit Deo sacer, ejusque cultui per se destinatur) attamen, qui sine necessitate profanum aliquod in eo ageret, adhuc, inquit ille, peccati reus esset, tamquam inobediens apostolicis mandatis, precipientibus specialem reverentiam illi loco deferendam esse, qui usque dum perseverat aptus Sacrificio celebrando, debet etiam secerni a ceteris domus cubiculis, in quibus domestica exercitia, ac humana officia peraguntur. Quare si contingeret hoc genus irreverentia Oratorio privato

(a) De Oratoriis domesticis cap. 23. n. 19. & 20.

vato irrogata ad gravitatem peccati pervenire, opus erit in Sacramento penitentiae aperire circumstantiam huiusmodi, ut & gravitas culpa exoritur & illius species cognoscitur. Non ambigimus autem quod aliquando ad gravitatem culpa pervenire possent profana actiones in Oratorio approbato ad Missarum celebrationem praestata si nempe frequenter in eodem profana opera fiant; cum hac frequentia despectum ostendat (a).

ANIMADVERSIO IV.

Eundem si audiamus, tanta cura, ac diligentia cavendum est; ne in privato Oratorio profana peragantur, ut si secus fiat, non nisi nova accedente Ordinarii approbatione, Missa iterum in illo celebrari licite possit. Arbitror, inquit ille, quod Oratorium tam antea ab Ordinario approbatum, & postea factum inutile ad privilegii Apostolici executionem propter usum profanum, non statim iterum evadat idoneum, ac capax Missis celebrandis, cum profana ab illo removen-
tur, sed necessariam esse novam Ordinarii approbationem existimo. Etenim par mihi

18-

(a) Ibidem n. 18.

ratio videtur, siue Oratorium ineptum reddatur Sacrificio, quia ab uno in aliud domus cubiculum transferatur, siue tantummodo quia usus profani in loco prius unice designato ad divinorum mysteriorum oblationem permixti fuerint. Revera alterutra ex his causis superfluum reddit priorem approbationem, quæ suppositis omnibus requisitis, ab Indulto Papæ ultimo exigitur, antequam Missæ actû in Oratorio celebrari possint. Nihil vero refert quod in Oratorio antea reddito inutili Missis celebrandis propter profanorum usum in illo factorum admixtionem relinquatur altare cum ceteris ornamentis, quia semel sublata capacitate loci ad Sacrificium celebrandum, neque altare, neque ornatus, neque alia qualiacumque hujus generis ad facultatem celebrationis Missarum impetrandam sufficiunt. Unde sicut non suffragatur prior approbatio, dum Oratorii privati locus in altera domus parte deputatur; ita neque proderit precedens approbatio, quamquam ad reddendum Oratorium idoneum Celebrationi removeantur profani illi usus, a quibus inutilis facta fuerat prior approbatio (a). Hæc ille.

ANI.

(a) Loco citato n. 20.

ANIMADVERSIO V.

Et si demum ex eo, quod aliquis dormiat super domesticum Oratorium non idcirco ipsum desinat esse a domesticis usibus liberum, quemadmodum Apostolicum Indultum necessario requirit; ac proinde si aliter provideri nequeat angusta privilegiati domui, non inficietur laudatus P. Gattico, in hac parte non nihil esse indulgendum (a), neque desit, qui absolute dicat, id fieri posse quin illegitimum propterea Oratorium ipsum evadat; observandum tamen est a S. Carolo in Concilio IV. Provinciali Mediolanensi palam, aperteque hoc esse prohibitum. Præcipitur enim, *ne Ecclesie, aut Capella, aut etiam Oratorii, in quo Missæ Sacrificium aliquando peragitur, tecta palcarum acervis, neque aliqua lignorum strue onerentur, ne item a parte superiori vel conaculum, vel cubiculum, vel omnino locum habeant, ubi aut dormiatur, aut habitetur, aut quidquam profani fiat. Quæ vero loca jam hujusmodi sunt, omnino amoveantur* (b).

II.

(a) Ibidem n. 6.

(b) Tit. de profano usu a sacris tollendo.

I I.

Neceſſe eſt ſecundo, ut locus Oratorii ſit ſeparatus a tricliniis, iisque cubiculis, in quibus familia habitat, aut frequenter verſatur. Ita expreſſe præcipitur in Concilio I. Provinciali Mediolanenſi. Mandat enim Concilium, ne privata Oratoria ſint in interiorum adium partibus, in quibus domini vel familia frequentius verſatur; ſed commodo & honeſto loco a cubiculis, tricliniis, & ab aula ſeparato (a). Quanti autem hoc Concilium fieri debeat, non eſt proſecto cur ipſe dicam. Moneo ſolum, Summum Pontificem S. Pium V. quemadmodum S. Carolus, a quo Concilium illud celebratum fuit, palam, aperteque teſtatur (b) litteris ſuis Apoſtolicam interpoſuiſſe auctoritatem, ut illius decreta ad eos etiam pertinerent, qui alioquin ipſis non tenerentur. Illud etiam accedit, quod omnibus locorum Ordinariis a Sacroſancta Tridentina Synodo mandatum habemus, videlicet ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, &
ad

(a) Tit. de iis, quæ pertinent ad celeb. Miſſæ.

(b) Epiſt. huic Concil. præfixa.

ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria ab iisdem Ordinariis designanda, & visitanda, sanctum Missæ Sacrificium peragi, data illis potestate, ut etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, non solum ea ipsa, quæ Concilium hac super re constituerat, sed quacunque alia huc pertinere visa fuerint, prohibeant, mandent, corrigant, statuunt, atque ad ea inviolate servanda censuris Ecclesiasticis, aliisque pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur fidelem populum compellant (a). Sicuti ergo Mediolanense Provinciale Concilium, hac etiam sibi data facultate, præcipere potuit, ne privata Oratoria sint interiorum adium partibus, in quibus domini, vel familia frequentius versatur, sed commodo, & honesto loco a cubiculis tricliniis, & ab aula separato, ita nemini profecto licet in hac provincia sine gravi culpa, aliter, ac illud constituerat domesticum Oratorium construere. Ceterum ut observat Pasqualigo (b) & cum eo Pignatellus (c), hæc privati Oratorii conditio ex iis etiam Apostolici Indulti verbis colligitur, quibus in illo

(a) Sess. XXII. Decret. de observ. in celeb. Missa.

(b) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 618. n. I.

(c) Tom. VI. Consult. 98. n. 36.

lo præcipitur, ut ejusmodi Oratorium sit *decenter muro extructum, & ab omnibus domesticis usibus liberum*. Ex hisce namque constare ait Pasqualigo, quod locus Oratorii debet taliter esse dispositus, ut discernatur tamquam locus a ceteris discretus, & a domesticis usibus exemptus, cultui divino specialiter designatus; & ideo segregatus quoad instructionem a ceteris locis, quæ inserviunt pro habitatione familia, & domesticis usibus (a).

I I I.

Necesse est tertio, ut domesticum Oratorium habeat formam parvæ Ecclesiæ. Ita siquidem primo in laudato Mediolanensi Concilio statutum legitur. Non solum quippe in illo præcipitur, ut locus Oratorii separatus sit ab ea domus parte, in qua familia habitat, aut frequentius versatur; verum etiam ut ad templi formam, & regulam propius accedat (b). Evincitur secundo ex S. Congregatione Concilii. Cum enim, ut refert Cl. P. Gattico (c) Epi-

(a) Loco citato.

(b) Loco citato.

(c) De Orator. dom. cap. 23. n. 1.

Episcopus Parmensis Sacram illam Congregationem anno 1577. interrogasset, *an concedi posset in domibus privatis Sacrificium in loco ibi destinato, non tamen Oratorii formam habente, si adsit altare*, respondit S. Congregatio, *quod oportet Oratorii formam habere*. Idipsum teste eodem Viro Cl. (a), respondit S. eadem Congregatio Episcopo Perusino, qui idem quaesierat. Colligitur tertio ex hoc quod exigat Summus Pontifex, ut domesticum Oratorium sit *decenter muro extructum*. Ex his enim verbis colligit Pasqualigo locum Oratorii similem esse debere, quoad instructionem *Ecclesiis, & Oratoriis publicis* (b), neque secus illa Apostolici Indulti verba interpretatur P. Gattico. Præmissis namque, Romanos Pontifices, cum Missarum celebrationem in privatis domibus concesserunt, ferme semper postulasse *locum aliquem idoneum, atque in Oratorii formam compositum*, ait Vir Cl., *ut magis hujusmodi forma servaretur, expresse exigi in Apostolico Indulto, illud esse debere muro extructum; atque hac conditione dum consulitur decori SS. Sacramen-*

(a) Ibidem.

(b) Tom. I. de Sacrif. Misse q. 618. n. 1.

menti simul custodiri antiquissimos mores fidelium, qui cum poterant, in domibus ipsis Oratoria ex muro, & lapide construebant; imo saepe consecrabant itaut rarissime, & nonnisi ob nimiam paupertatem Sacella lignea construerent (a). Suadetur postremo ex hoc quod non dicat Pontifex ab se permitti celebrationem Missæ in aliquo privato loco domus, sed in privato Oratorio. Certum est enim privati Oratorii nomine parvam Ecclesiam intelligi, in quam aditus pateat non ex via publica, sed per locum privatæ jurisdictioni subiectum; per hoc quippe ut pluribus erudite demonstrat laudatus P. Gattico (b), privatum Oratorium, ab Oratorio publico maxime discernitur. Itaque sicuti initio monui, cum verba Apostolici Indulti, quo Missæ celebratio in privata domo conceditur, stricte intelligi debeant, privatum Oratorium formam habeat parvæ Ecclesiæ perinde ac publicum, necesse est.

I V.

Necesse est quarto, ne Oratorium sit
ita

(a) Loco citato.

(b) De Orator. Dom. cap. 3.

*ita angustum, ut qui Missam, quæ in eo celebratur, audituri sunt extra illud stare cogantur, ibique sacro interesse, ubi profana exercentur. Hæc notabilis conditio expresse exigitur in Oratorio privato, ut sit legitimum, a memorato Concilio I. Mediolanensi. In illo siquidem præter ea, quæ jam retulimus, distincte præcipitur, ne privata Oratoria ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur, aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscue profanum aliquod exercetur: quod (inquit Concilium) fieri omnino prohibemus (a). Loquens quoque P. Gattico de altera conditione expresse requisita in Apostolico Indulto, quod nempe constructio domestici Oratorii sit *decenter facta*, ait, non exponi quidem in litteris Apostolicis, qualis illa esse debeat, quia norma decentiæ privatorum Oratoriorum a publicis Oratoriis, solo relicto discrimine molis, apte desumi potest. At vero circa latitudinem Oratorii domestici advertendum censet, quod licet minor in illis, quam in publicis desideretur, tanta tamen, inquit, pro illis requiritur, quanta commode capiendis dome-*

B

sti-

(a) Loco citato.

sticis actu simul Sacrificio assistentibus sufficiat. Novi equidem (prosequitur Cl. Auctor) adstantes etiam prope januam Ecclesiarum praeceptum Missae adimplere; verum sicut omnibus est explorata indecentia illorum, qui sine legitima causa fores Ecclesiae non intrant, ita nonnullam indecentiam praesecerunt quadam nimis angusta domestica Oratoria, in quibus commode decem, aut duodecim adstantes manere non possunt, nisi forte alia causa valde graves hanc nimiam angustiam excusent, quemadmodum occurrunt in illis parvis cellulis, quae versa in Oratorium fuerunt ob reverentiam, & memoriam Sanctorum, quicum viverent, eas incoluerunt (a). Hinc observante eodem Viro Cl.

ANIMADVERSIO I.

Intelligere ii facile possunt deformitatem propriorum, Oratoriorum, quae divisione cubiculi asserum sepimento parant; ac minore illius parte pro Oratorio assignata, majorem profanis usibus servant, ubi postquam domesticis operibus, ac forte etiam ludis vacaverunt, ibidem audent sacro in-
te-

(a) De Orat. dom. cap. 23. n. 3.

teresse. Digni certe, inquit ille, privatione singularis privilegii, quo abutuntur tum sine necessitate extra Oratorium Missæ assistentes, tum ligneis tabulis partem unam Oratorii confingentes contra Indulti rigorem, quo illud extrui muro desideratur, ac separari penitus ab aliis profanis cubiculis præcipitur (a).

ANIMADVERSIO II.

At errant longe gravius, qui sibi persuadent, ad privatum legitimum Oratorium satis esse, ut in una parte cubi-
culi, domesticis imo, & profanis usibus inservientis, habeatur altare, quod amplo ligneo armario, absoluta Missæ, claudatur. Nullum quippe esse Oratorium hujusmodi ex hæcenus expositis conditionibus, quas illud habere necessario debet, ut sit legitimum, nemo est profecto, qui, etiam me tacente, non videat. Non enim muro extructum est; non habet parvæ Ecclesiæ formam; estque adeo angustum, ut non solum qui Missæ assistunt, verum etiam, qui Sacerdoti celebranti ministrat, extra illud stare cogantur.

B 2

tur.

(a) Loco citato.

tur. Verum enimvero quantum hujusmodi Oratorium Apostolico Privilegio, quo privata Capella conceditur, contrarium fit, quamque menti Pontificis concedentis illud repugnet, ex nupera Clementis XII. declaratione, ab Eñño Urbis Vic. Card. Guadaneo die 19. Feb. 1738. ejusdem Pontificis jussu, Romæ promulgata luculentissime demonstratur, & citra omnem prorsus dubitationis aleam ponitur. En illius verba: *Avendo la Santità di Nostro Signore inteso non senza suo particolar dispiacere, che molti, a' quali per breve speciale della Santità Sua, e suoi Predecessori, ovvero in virtù di privilegio Apostolico, è rescritto è stato permesso di poter erigere nelle case di loro abitazione l' Oratorio privato, o sia Cappella con facoltà di farvi celebrare la santa Messa, si abbiano fatto lecito stabilire detto Oratorio in un Credenzone di legno, o sia Armario, e di collocarlo in stanze esposte e necessarie per li uffizj domestici; e volendo la Santità sua rimuovere somigliante abuso reso maggiore dall' essere notabilmente cresciuti di numero, e che direttamente si oppone alla disposizione di simili Grazie, e Brevi, quali ordinano, che detti Ora-*

torj debbano essere fatti di muro , decentemente ornati, e liberi da ogni uso domestico (ut in privato domus tuæ habitatio- nis Oratorio, ad hoc decenter muro ex- structo, & ornato, seu exstruendo, & ornando ab omnibus domesticis usibus li- bero &c.) ma anche contro la riverenza, e venerazione dovuta al santo Sacrificio della Messa, col tenore della presente noti- ficazione da noi pubblicata in virtù dell' oracolo della sua viva voce, Nostro Signo- re abolisce, riprova, e sospende tutti i sud- detti Oratorj, i quali non saranno con- strutti, e fabbricati secondo che si prescri- ve nell' enunziate parole del Breve; e di- chiara, che nella stessa forma debba inten- derfi qualunque indulto, che o per privile- gio, o per rescritto della Santità sua, o de' suoi Predecessori si fosse ottenuto in so- migliante materia con proibire espressamen- te a qual si sia Sacerdote di qualunque sta- to, grado, o condizione di celebrarvi la Santa Messa. Porro, ut egregie hinc in- fert Cl. P. Gattico, a quo notificatio ip- sa integra exhibetur (a) dum Summus Pontifex ab urbe similes eliminavit abu- sus, satis docuit quam vehementer illis

B 3

de-

(a) De Orator. Dom. cap. 23. n. 1.

debeant resistere omnes locorum Ordinarii, si fortè eos etiam in ipsorum Diœcesi gliscere noverint (a).

ANIMADVERSIO III.

Falluntur propterea hoc eodem jure ii etiam omnes, qui ad privatum legitimum Oratorium sufficere arbitrantur, ut Altare cum palla, ceterisque ad illius ornatum pertinentibus, sit intra cavitatem factam in uno domestici cubiculi pariete, quæ lignea tabula, absoluto sacrificio claudatur. Falluntur, inquam; nam prætermisso, hujusmodi quoque Oratorium non habere parvæ Ecclesiæ formam, neque capere eos posse, qui Missæ assistunt, nemo non videt, illud quoque non aliam formam præferre, quam vel ampli armarii, vel januæ, per quam in proximum cubiculum aditus pateat; & ideo ipsum quoque vigore Pontificii Oraculi, quod modo recensui, omnino esse proscriptum. *Neque enim casus omnes legibus comprehendi possunt, & ideo, ut docet Cl. Pirhing; cum unus pro facti ratione, ac specie decisus sit, ea decisio ad alios casus*
simi-

(a) Ibidem.

similes ob rationis identitatem extendi debet 1. Non possumus 12. ff. de legibus (a).

ANIMADVERSI O IV.

Si quis autem pro sustinendis ceu legitimis privatis Oratoriis, quorum amplitudo pœne tantum continendo altari satis est, dicat aut totum illud cubiculum, in quo habetur altare armario clausum, aut vicinam aulam, ex qua aperta janua satis ampla, aspectus in ipsum Altare patet, ad Oratorium pertinere, caveat tunc is maxime oportet, ne quid sit in aulæ vel cubiculi ornatu, quod ad domesticos usus pertineat, sicuti etiam ne profana aliqua, vel domestica actio ibi peragatur. *Si enim*, inquit Cl. P. Gattico, *istorum aliqua in illis aulis agerentur, certe prophanum, & ineptum Oratorium licita Missarum celebrationi redderent. Etenim semel atque locus Oratorio deputatus, & ut talis ab Episcopo, vel ad quem spectat, approbatus fuerit, nequit aliis usibus deservire, sive altare semper pateat, sive aliquando lignis, aut panno penitus cooperiatur. Quin potius plurimum deceret, ut oper-*

B 4

to

(a) Tom. II. in *Jus Canon.* lib. 2. tit. 26. sect. 4. §. 1.

to licet altari clarum in aula signum emicaret, unde locus ille tamquam pars Oratorii, & locus rei divina deputatus illico ab omnibus dignosceretur (a).

ANIMADVERSIO V.

Pertinet quoque ad decentem privati Oratorii structuram, ut altare prorsus immobile in illo statuatur. Id enim necessario requiri, declaravit, referente eodem Viro Cl. (b), S. Rituum Congregatio die 3. Decembris anni 1661. in una *Nullius Loci Cirignola*, his verbis: *Habens indultum a Sede Apostolica erigendi Oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi adificare altare ligneum non indiget facultate Apostolica, dummodo altare ligneum cum sacro lapide parieti colligatum amovibile non sit, & altaris portatilis imaginem non praeferat.*

ANIMADVERSIO VI.

Unum postremo ad decentem privati Oratorii structuram itidem spectans obfer-

(a) De Orator. Dom. cap. 23. n. 4.

(b) Ibidem n. 10.

servandum restat, quod, ut ait laudatus P. Gattico, *nisi observaretur, indecentiam non modicam, deformitatemque ostenderet: videlicet altare non in angulo Oratorii aptandum esse, sed in medio, sive postea pro majori amplitudine loci aut angustia immediate parieti adhæreat, sive non nihil ab isto remotum fuerit. Hanc sane consuetudinem (pergit ille) tenuerunt veteres tam in parvis, quam in amplis Ecclesiis, in quibus unicum erigentes altare illud non ad latera, sed in medio statuebant, tamquam in nobiliore, & adstantibus patentiore Sede (a).*

V.

Ad privatum, sive domesticum Oratorium necessarium postremo est, *ut sit decenter ornatum*. Hæc quoque conditio distincte exprimitur in Apostolico Indulto, quo illud permittitur, ut proinde quemadmodum diximus, loquendo de prima conditione, illegitimum sit Oratorium ipsum, si hæc deficiat. Itaque *decenter ornatum* debet esse domesticum Oratorium, videlicet non solum oportet, ut nihil in illo inordinatum sit, aut

præ-

(a) Cap. laudato n. 12.

præpostere, & tumultuario accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum; verum etiam ejusmodi esse debent omnia, quæ pertinent, tum ad ipsius Oratorii, & Altaris ornatum, tum ad apparatus Sacerdotis pro Missa celebranda, ut specialem nitorem ea omnia contineant. Etenim inquit Cl. Pasqualigo, *quia Pontifex requirit, quod Oratorium sit decenter ornatum, ideo apparatus qui est necessarius non solum pro instructione altaris, sed etiam pro Sacerdote, Ministro, & loco debet continere quamdam specialem decentiam in ordine suo, alioquin non esset decenter ornatum. Hac enim decencia importat specialem qualitatem in ornatu, qua proinde verificanda est, ut possit Oratorium approbari ab Ordinario (a).*

ANIMADVERSIO I.

Observante eodem Viro Cl., major nitor, ornatufque splendidior in privatis, quam in publicis Oratoriis requiritur. *Est advertendum, inquit ille, quod in his Oratoriis (scilicet domesticis) quoad ornatum requiritur major nitor, & splendidior ornatus, quam in Ecclesiis. Nam Ora-*

to =

(a) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 618. n. 3.

toria ista, tamquam in privata domo, ut veluti in loco alieno ab oblatione Sacrificii debent in ornatu excedere, ut appareat, quod privilegiati non abutantur privilegio, sed cum omni decore tractent locum Sacrificii. Rursus in Ecclesiis tolerari potest minor cultus in ornatu, vel ob ipsam paupertatem, vel quia cum sint locus permanenter dicatus cultui divino, ex hac dedicatione acquirunt venerationem: quod cum cesset in his Oratoriis privatis debet suppleri nitore ornatus (a). Profecto, ut recte observat P. Gattico, valde indecens foret, ut cetera domus conclavia aureis, ac pretiosis ornamentis splenderent, & interim potioris in tota domo cubiculi rei divine designati parietes nudirelinquerentur. Hac enim nuditas collata cum ornamentis aliorum cubiculorum indecentiam non modicam exhiberet (b).

ANIMADVERSIO II.

Optabile porro foret, ait idem Cl. Auctor, ut parva cellula immediate cum Oratorio communicans haberetur, qua ad instar Sacristiæ,
fa-

{a} Loco citato.

{b} Loco citato de Orator. Dom. cap. 23. n. 7.

sacrive vestiarii præberet celebraturo Sacerdoti commoditatem secreto orandi ante, & post Sacrificium, & se sacris vestibus induendi; quæque demum apta esset custodire sancta vestimenta, ac vasa sacra ibi in preparatis, affabreque compositis, ac caute claudendis armariis collocanda (a). Etsi porro Vir Cl. id optabile fore dicat, non inficiatur tamen condonandum esse ob domorum angustiam, vel ob domesticorum cubiculorum ordinem non facile permittentem alicui parvi Paratorii specialem deputationem (b). Veruntamen necessario tunc censet parare in Oratorio ipso abachum, aut mensam decentem, super quam collocentur sacra vestes a Sacerdote sumenda, ne cogatur eas de altari ipso accipere, quod non semel a S. Rituum Congregatione prudentissimis decretis vetitum P. Merati Comment. in Rub. Gavanti tom. I. pag. 314, & 317. edit. Rom. demonstrat (c).

ANIMADVERSIO III.

Valde congruum, eodem quoque momento-

(a) Cap. laudato n. 15.

(b) Ibidem.

(c) Ibidem.

nente, est in aliqua decenti capsâ, armariove ab aliis profanis usibus libero diligenter reponere sacram suppellectilem, ne forte a profanis manibus tractetur, & variis incommodis, ac irreverentia periculis exposita deseratur. Quanta enim, inquit, cura debeant sacra vasa, quanta ve diligentia custodiendæ sint Sacerdotales vestes, ostendit usus, ob quem fuerunt prius Deo dicata per benedictionem, aut consecrationem; ac confirmat perennis Ecclesiæ disciplina, qua sacrum ministerium custodia Clericorum deputabatur. Porro quia crimini vertendum putabant veteres Patres, si alibi sacra vasa, vestesque asservarentur, quam in sacrario, aut simili alio loco honesto ad Ecclesiam spectante: insuper quia recentes Ecclesiæ ritus, nisi gravis causa aliud suadeat, severe postulant custodiri sacram suppellectilem in loco non profano (equidem inter alia honoris signa rebus sacris debita, etiam loci dignitas atque honestas requiritur) propterea sano, saluberrimoque consilio desiderare solent locorum Ordinarii, ut in Oratoriis domesticis, a quibus deest specialis cella Sacristiæ vices supplens, construatur armarium decenti structura, colloceturque intra ipsum Oratorium, quatenus & sacrum
mi-

ministerium diligenter custodiatur, & locus, in quo conservatur sacra suppellex, sit reliquis privata domus cubiculis convenientior, atque decentior (a).

ANIMADVERSIO IV.

Ne quis demum sibi falso persuadeat, in Oratorio, cui non omnes insunt conditiones ad illud, ut sit legitimum, requisitæ, licite posse Missam celebrari, si non obstante ejusmodi defectu, Oratorium ipsum, ab Ordinario approbatum fuerit, velim, ii omnes, qui domestici Oratorii privilegio donati sunt, serio considerent, quod egregie tradunt, invicteque demonstrant Viri doctissimi Pasqualigo, & Gattico. Quærens igitur Pasqualigo, *an si Oratorium non habeat qualitates expressas in litteris concessionis concernentes decentiam, & ornatum, possit in ipso celebrari, stante approbatione Ordinarii*, respondet Vir Cl., *in hac difficultate certum esse, ORDINARIUM GRAVITER PECCARE approbando Oratorium, quod caret qualitatibus requisitis in concessione, ut notat, inquit, etiam Tancredus in quæst.*
mo-

(a) Ibidem n. 16.

moral. tract. 2. q. 65. Quia in re gravi
 consernente oblationem Sacrificii facit con-
 tra ejusdem decentiam, & non servat ter-
 minos sua commissionis, cujus vigore potest
 solum approbare Oratorium habens requisi-
 tas qualitates. Unde etiam NULLITER
 PROCEDIT, dum non servat, quæ in appro-
 bando Oratorio servare debet cap. Vene-
 rabili de Offic. Delegati, & cap. Cum di-
 lecta de rescript. & notant Glossa ibidem
 verbo Transponentes, Rota decis. 277.
 n. 14., & decis. 404. n. 13. Tom. II. p. 4.
 recent. & decis. 261. n. 12. p. 7. recent. Ex
 quo fit, quod in hujusmodi Oratorio non
 possit celebrari, ut notat etiam Tancredus
 citatus. Quia cum approbatio sit nulla,
 perinde est, ac si (Oratorium) non fuisset
 approbatum. Deinde quia licentia celebra-
 di conceditur sub conditione, quod habeat
 Oratorium præscriptas qualitates, quibus si
 caret, cum deficiat conditio, deficit etiam
 concessio l. Si quis sub conditione, ff. si
 quis omis. caus., & l. ex facto, ff. de hæ-
 red. instit. Hæc Pasqualigo (a), cui, iis-
 dem omnino usus verbis, consentit etiam
 Pignatellus (b). Ita vero P. Gattico.
 Præ-

(a) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 618. n. 12.

(b) Tom. VI. Consult. 98. n. 38.

Præmissis etenim, ordinarius, qui zelo devotionis ardet erga divina mysteria, & debitam Apostolicis mandatis obedientiam præbet, attente observare debere, an omnia, quæ juxta Indulti tenorem desiderantur, ad domesticam celebrationem, siue locum, siue structuram, siue ornatum Oratorii, sacraque suppellectilis respiciant, bene disposita, & preparata fuerint, ait, certe plurimum expedire ante approbationem diligenter observare, an omnes conditiones, & requisita a Pontificiis litteris exigita, aut præsupposita reperiantur, ne si illorum aliquod defuerit irrita penitus approbatio reddatur. Revera (pergit ille) si contingeret (hoc vix suspicari auderem in tanta pietate, sanctaque sollicitudine Ordinariorum, nisi aliquando a delegatis visitatoribus deciperentur) aliquod approbati Oratorii non servatis Indulti conditionibus, adhuc illud ineptum foret divinis mysteriis; quia dum Pontifex approbationem Ordinarii requirit, non illius arbitrio subjicit conditiones in privilegio expressas; sed potius visitationem ab Ordinario faciendam jubet, ut desiderata conditiones securius serventur, & integra executioni tradantur. Quare nimis ab eodem Ordinario jura propria

pria excederentur, si sibi liberum fore iudicaret, dispensationem privilegiato in his concedere, quibus Pontifex gratiam ab ejus tantum voluntate non minus in concessione, quam in adjectis restrictionibus dependentem coarctare voluit. Hinc sicut pramissis ceteris conditionibus, ac requisitis, si desit visitatio & approbatio Ordinarii indultum Apostolicum effectu caret; quia nondum impleta est indulti conditio; ita pariter etiam facta approbatione omni effectu carebit indultum, si aliquod aliud requisitum defuerit, quod non minus quam visitatio, & approbatio Ordinarii a Pontifice ad executionem privilegii exigitur. Generatim quippe, inquit Vir. Cl. irritum ac inane est, quod contra formam, rescripti sit, ut Innocentius III. Papa cap. Cum dilecta lib. II. Decret. Tit. 3. de rescriptis declarat, si videlicet agens non alia, quam in illius virtute operetur. Adinstar itaque meri cognitoris se gerit Ordinarius circa ea, quae requirit indultum, cujus formam plus ceteris exacta diligentia exercere ille debet, cui in iisdem Apostolici privilegii litteris specialis prerogativa suam simul superaddendi approbationem conceditur (a). Unum porro restat,

C

(a) De Orator. Dom. cap. 24. n. 5.

stat, ab eodem Viro Cl. observatum, neque hoc loco penitus negligendum, videlicet Ordinarium, non solum per se, vel per alium, qui requisita ad domesticum Oratorium, ut sit legitimum, probe sciat, Oratorium ipsum visitare, & approbare debere, antequam missa in illo celebretur; verum etiam debere, posteaquam illud approbatum ab ipso fuit, vigilare attente, nequa ex necessario requisitis conditionibus unquam ipsi desit. Loquens enim Cl. Auctor de illis verbis Apostolici indulti, quibus conceditur celebratio Missæ in domestico jam approbato Oratorio *de ipsius Ordinarii licentia, ejus arbitrio duratura*, ait hunc esse verum, genuinumque illorum verborum sensum: *Cum Romanus Pontifex omnem irreverentia occasionem a sacrificio in privatis Oratoriis concessio auferre studeret, non minus sapienter providere voluit incommodis, qua occurrere poterant, antequam primo privilegium operi mandaretur, quam aliis multis, qua deinceps contingere possunt cum privilegiatus assiduum usum Apostolica gratia prosequitur. Ut enim periculosum fuisset permittere celebrationem Missarum in Oratorio, nisi prius ab Ordinario visitaretur, &*
pro-

approbaretur ; Ita multo majoris periculi res fuisset , si facta approbatione Oratorii non amplius vigilare oportuisset , ut omnia recte peragerentur . Omnibus ergo periculis simul providens Ordinariorum vigilantia commisit prius visitare , & approbare Oratorium , ne unquam vel semel in illo Divinorum Misteriorum consecratio fieret sine debita decentia , & honore ; deinceps vero assidue excubare , ut equali cum reverentia illic sacrificia offerentur , impediendo , ac suspendendo licentiam celebrandi in iisdem Oratoriis , si contingeret præscriptas conditiones violari , quæ non solum cum primo approbantur , quam etiam pro omni alio tempore , quo facultas celebrandi in illis præseverat ; a privilegiatis custodiri debent . En itaque sensum illorum verborum . En scopum Pontificis , qui voluit auctoritati Ordinariorum Oratoria primum approbata ad exercitium Apostolici indulti semper subiecta , ut sine limitatione temporis ipsi possent gratia prosecutionem suspendere , quoties contra indulti formam aliquod irrepsisset incomodum . Ecce demum quam exacte provideat Pontifex Romanus quibuscumque periculis , qualicumque tempore aborturis , siue dum privilegiatus primo in-

cipit privilegio uti, sive dum de illius beneficio gaudere prosequitur (a).

CAPUT SECUNDUM.

De iis, qui vigore Apostolici Indulti Missam in privato domus suæ Oratorio celebrari facere licite possunt.

Determinatis conditionibus, quæ ad Domesticum Oratorium, ut sanctum Missæ Sacrificium licite in eo offeri queat, necessario requiruntur, de iis modo dicendum est, qui ex Apostolico Indulto Missam in privato domus suæ Oratorio celebrari facere possunt. Mortaliter siquidem peccare, qui sine Apostolica concessione id facere auderet, consentiunt omnes. Ad rem itaque, ut veniamus,

I.

Dico primo, eos omnes, & eorum quemlibet Missam, in privato domus suæ Oratorio, vigore Apostolici Indulti, celebrari facere libere ac licite posse, qui ad effectum huiusmodi proprio nomine
in

(a) Cap. laudato n. 8.

In ipso indulto nuncupantur. Id siquidem ex ipsiusmet indulti verbis adeo clarum perspicuumque est, ut demonstratione non indigeat. Illis namque omnibus proprio nomine nuncupatis, ait Pontifex, se eorum præcibus, quibus nempe facultatem hanc ab eo humiliter postulabant, velle annuere, & ideo benigne concedere, & indulgere, ut ipsi omnes, & eorum singuli Missam in privato domus suæ Oratorio *celebrari facere libere*, ac licite possint, & valeant.

I I.

Dico Secundo, absentibus iis, quibus proprio nomine in indulto nuncupatis, licentia huiusmodi concessa est, neminem eorum, qui sub generali, *natorum, consanguineorum, & affinium, aut familiarium* vocabulo in indulto veniunt, facere licite posse, ut ipsis dumtaxat præsentibus Missa in privato domus suæ Oratorio celebretur. Volumus enim, inquit Pontifex in Brevis concessionis, quod *nati, consanguinei, & affines supradicti prædictam unicam Missam* vobis (scilicet iis, quibus privilegium expresse conceditur) *præsen-*

tibus tantummodo audire, nunquam autem celebrari facere valeant. Quoniam vero hisce verbis non obstantibus, plerique Viri Doctissimi, quos inter Pasqualigo (a) Pignatellus (b) Mostazo (c) & Clericatus (d) palam aperteque docent, ad Missam in domestico Oratorio licite celebrandam minime requiri, ut ibi sit præsens aliquis eorum, quibus id in indulto expresse conceditur; sed sufficere, ut aliquis de familia ibi tum præsens existat, propterea nimirum quia dictio & in illis indulti verbis: *In tua, & familia tua præsentia non stet conjunctive, sed disjunctive*, adeo nempe ut particulæ *vel* æquivalet: hinc præterundum silentio non est, proposito dubio, *an liceret missam celebrari in privato Oratorio; etiam si ne præsentia alterutrius ex iis, in quos indulti concessio directæ erat*, Sacram Congreg. Concilii die 3. Decembris anno 1740. respondisse *non licere*: quam deinde resolutionem Sapientissimus Pontifex Benedictus XIV., peculiari edito Decreto sub die 7. Januarii anno 1741., *reprobata contra-*

(a) Tom. 1. de Sacrif. Missæ q. 652.

(b) Tom. VI. Consult. 98. n. 99.

(c) Lib. V. de Causis Pii c. 10. n. 65.

(d) De Euch. dec. 8. §. 14. n. 47.

traria Doctorum Sententia, ne dum approbavit, verum prædicto Decreto publice evulgando, voluit omnibus notum fieri, non posse vigore similis indulti celebrari Missam in privatis Oratoriis, quando eidem missæ actu non intersit aliquis ex iis, quibus principaliter indultum concessum est adeo ut sine præsentia alicujus ex dictis personis minime liceat Missa sacrificium peragi, etiam si præsens sit aliquis, sive ex Filiis, sive ex consanguineis, sive ex affinibus, sive ex Familiaribus, sive demum ex hospitibus nobiles in eodem brevi memoratis. Nemo igitur vel levissime dubitare amplius potest, quominus Missa in privato Oratorio celebrari nequeat, si nullus eorum, quibus proprio nomine in indulto nuncupatis privilegium ejusmodi concessum est, in illo tunc præsens existat.

ANIMADVERSIO I.

Verum enimvero cum expresse dicatur in eodem decreto, indultum principaliter concessum intelligi iis tantum, quibus Breve dirigitur, nimirum personis illis, quæ a Tergo ejusdem Brevis proprio nomine nuncupantur; propterea illo vix evul-

gato, dubitatum fuit, an iis, quibus non quidem a *tergo*, sed in corpore brevis proprio nomine nuncupatis, facultas non audiendi solum, sed faciendi celebrare Missam expresse conceditur, ejusmodi facultate uti legitime possint. Negabant plerique, memoratis Decreti verbis innixi; sed affirmabant alii contendentes fore, si secus, ut Summus Pontifex (quod profecto nefas est dicere) sibi metipsi nequaquam constaret, cum scilicet facultatem hanc illis in corpore Brevis expresse tribuerit. Ad omnes igitur tollendas animorum anxietates Sapientissimus, totique orbi Celeberrimus, hujus urbis Antistes Eñus Card. Angelus Maria Quirinus Pastorales Litteras edidit, quas integras hic volens, lubensque subjicio. Ita ergo illæ se habent: *Promossi si inopportunamente anche in questa Diocesi nel tempo dell'ultima nostra assenza dalla medesima l'opinione, che in virtù del Decreto Pontificio 3. Dicembre 1740. s'intende onninamente proibito il far celebrar la santa Messa negli Oratorj Privati delle Case, che ne hanno ottenuto sopra ciò speciale privilegio Apostolico, ogni qualvolta alla medesima non sia presente alcuna persona di quel-*

quelle, alle quali principalmente il detto indulto è stato concesso, cioè delle nominate a tergo del Breve; stimiamo debito del nostro uffizio, il rigettare l'insorto dubbio, ed assicurare le coscienze di ogn' uno, che si trova in libero possesso di detti speciali privilegj. E qual dubbio può mai ragionevolmente fondarsi, quando in questi, oltre i supplicanti notati a tergo, si trovano alle volte specificati i nomi d' alcuna altra persona, ed a queste esplicitamente si legge concesso, che esse pure Missæ sacrificium celebrari facere licite possint & valeant? Chi non vede non doverfi intendere ferita così chiara espressione del decreto Pontificio suddetto, il quale niente attennando circa la restrizione de' privilegj speciali, che giornalmente si rilasciano dalla Santa Sede, si ferma unicamente a riprovare, e proscrivere la falsa interpretazione, che viene data a' medesimi da alcuni Dottori, e però ivi si dice: sublata igitur, & proscripta quacumque minus germana interpretatione ejusmodi Brevium, & Indultorum in contrarium hactenus facta Sanctitas Sua ita declaravit? Chi non sa altra non essere tale interpretazione, se non quella, che ammetteva a far celebrare la

Mes-

Messa negli Oratorii Privati le persone tutte genericamente enunziate nel Breve, e però doverfi a quella riferire le parole usate nell' allegato Decreto : minime liceat Missæ sacrificium peragi, etiam si præsens sit aliquis sive ex Filiis, sive ex consanguineis, sive ex affinibus, sive ex familiaribus, sive demum ex hospitibus nobilibus in eodem brevi memoratis? Il voler intender detto Decreto in un senso manifestamente opposto al testo non solo dei Privilegj, ne' quali si fa detta enunziazione generica, ma delli speciali ancora, ove si trovano (come si è detto di sopra) oltre i principali supplicanti notati a tergo espressi i nomi d'alcune altre persone, e si esprime parimente la graziosa concessione fatta a queste di poter far celebrare la santa Messa a guisa delli stessi principali, sarebbe un non saper distinguere il privilegio della legge comune, nè le false interpretazioni da espressioni chiarissime. Sarebbe per cagion d'esempio un credere, che il Decreto Generale prescrittivo dell'Ordinazione da farsi temporibus ab Ecclesia statutis, & in cui si leggeessero condannate opinioni, consuetudini, e concessioni in contrario, venisse a distruggere i Brevi

tut-

tutti d' ordinarsi extra tempora , che si accordano giornalmente dal Pontefice.

ANIMADVERSIO II.

Porro siue una dumtaxat, siue plures fuerint personæ, quæ ejusdem indulti vigore, Missam in domestico Oratorio celebrari facere possunt; una Missa tantummodo pro uno quoque die potest in illo ipsis præsentibus licite celebrari. Patet manifeste ex illa indulti clausula: *unam Missam pro unoquoque die.* Cum enim, ut ajunt Jurisperiti, sit *taxativa*, habet vim prohibitionis illius, quod non cadit sub concessione; utque constat ex l. *Scire oportet ff. de tut. curat.* quod in uno conceditur in aliis habetur pro denegato Summus quoque Pontifex Clemens XI. sub die 15. Decembris 1703. peculiari edito Decreto, quod deinde Benedictus XIII. in Concilio Romano (a) confirmavit, atque ab omnibus observandum præcepit, expresse declaravit, *Regularibus & Sacerdotibus quibuscunque etiam Episcopis in privatis secularium domorum Oratoriis celebra-*

(a) Tit. XV. cap. 2.

brare non licere, ubi etiam unica Missa; qua in indulto conceditur, fuerit celebrata, mandans præterea, ut celebraurus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optime informare. Hinc Tamburinus, cui consentiunt Pasqualigo (a) Pignatellus (b) & P. Gattico (c) docet (d) peccare mortaliter, quamvis, inquit P. Gattico (e), contemptus abesset, tam qui una celebrata, alteram Missam in Privato Oratorio celebraret, quam qui eam celebrare faceret. Etenim, inquit, id esset sacrum celebrare in loco inepto (f).

ANIMADVERSI O III.

Necessaria est præsentia personæ, cui privilegium expresse concessum est, ut licite in privato Oratorio Missa celebrari possit. Colligitur ex illis indulti verbis: *in tua præsentia*, sicuti etiam ex fine, propter quem summus Pontifex benigne indulget, ut in privato Oratorio

Mis-

(a) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 635.

(b) Tom. VI. Consult. 98. n. 67.

(c) De Orat. dom. cap. 27. n. 2.

(d) Opusc. de Sacrif. Missæ l. I. c. 4. n. 19.

(e) Loco citato.

(f) Loco citato.

Missa celebretur. Ait quippe id ab se concedi, volens *spirituali consolationi ejus, qui supplicem libellum dedit, benigne consulere*. Cum igitur nullus, ut patet, sit finis ejusmodi, si absente persona privilegiata, Missa in privato illius Oratorio celebretur, consequitur, ejusdem præsentiam in Oratorio, dum Missa in eo celebranda est, necessario requiri. Si tamen plures fuerint personæ, hoc privilegio simul in eodem indulto expresse decoratæ, arbitrandum non idcirco est, eas omnes simul præsentes in Oratorio esse debere, ut Missa licite in illo celebretur. Sufficit enim ut illarum una tunc ibi præsens existat. Unde expresse dicitur in indulto, ut omnes, quibus conceditur, & eorum quilibet Missam celebrari facere libere, & licite possit. Advertendum tamen, si, uno dumtaxat præsente ex privilegiatis, Missa celebretur, non posse aliam, eodem die, aliis præsentibus, in ipso Oratorio celebrari; cum scilicet unius tantum Missæ celebratio pro uno quoque die, ut vidimus, in indulto concedatur.

ANIMADVERSI O IV.

Si plures fuerint in eodem indulto expresse privilegiati, eosque in separatis domibus habitare contigerit, possunt singuli, vigore illius indulti, Oratorium in propria domo erigere, in eoque facere, ut Missa celebretur. Tot quippe privilegiis illud æquivalet, quot sunt personæ, quibus proprio nomine in eo nuncupatis, privilegium ipsum concessum est. Neque hinc sequitur, plures Missas, vi ejusdem indulti pro uno quoque die, omnino contra Pontificis mentem, tunc celebrari. Etenim *unitas Missæ*, inquit Cl. P. Gattico, *præscripta ab indulto*, quod *aque plures principaliter respicit, accommode intelligitur, prout vel simul in una domo, vel in diversis domibus illi habitaverint*. Si enim simul in eadem domo omnes habitent, tunc privilegium etiam simul omnes admodum unius comprehendit; ac proinde pro omnibus illis nonnisi unicum sacrificium in eadem domo offeri poterit. Si autem in diversis domibus seorsim singuli principaliter privilegiati suam solitam ducant habitationem, tunc privilegium pluribus æqui-

va-

valens suam exeret equipollentiam ad tot alia privilegia, quod essent necessaria, ut singuli illorum in propria domo singularem Missam celebrari facere possent. (a) Hinc cuidam nobili Romanæ Mulieri, quæ a Viro sejuncta, & in separata domo habitans, petierat a Summo Pontifice BENEDICTO XIV., supplici dato libello, ut novum privati Oratorii indultum sibi benigne concederetur, putans scilicet, sibi tunc non suffragari, quod una simul cum marito a Clemente XI. obrinuerat, respondit, teste laudato P. Gattico (b) Sapientissimus Pontifex, *quod Oratrix utatur facultate eidem ad formam Brevis concessa, etiamsi a suo Viro moram seorsim trahat. Superfluum quippe, inquit ille, visum fuerat Sapientissimo Pontifici novum Privilegium concedere, quoniam, scilicet, non carebat suo robore illud, quod antea nobili mulieri elargitum fuerat, quamvis in altera domo seorsim ab habitatione mariti moraretur (c).*

Ani-

(a) De Orator. Dom. cap. 21. n. 29.

(b) Ibidem n. 30.

(c) Loco citato.

ANIMADVERSI O V.

Non duo porro, sed unum duntaxat pro unaquaque domo approbari debet Oratorium, in quo Missa celebretur. *Hanc quippe unitatem*, ait laudatus Vir Cl., *aperte insinuant privilegii verba quæ numero singulari Oratorium fere semper designabant* (a). Refert quoque (b) S. Congreg. Card. super Negotia Episcoporum, & Regularium, cum ex speciali Pontificia delegatione licentiam dedisset celebrandi Missam in domo cujusdam Baronissæ expresse prohibuisse, ne duo simul Oratoria in eadem domo ad hunc effectum approbarentur. Si tamen plures principaliter privilegiati in diversis partibus ejusdem domus habitaverint, ita ut singuli distinctam familiam constituent, propriisque expensis vivant, affirmant Pasqualigo (c) & Pignatellus (d), quibus etiam P. Gattico aperte favet (e) posse eorum quemlibet in sua do-

(a) Ibid. cap. 24. n. 13.

(b) Ibidem.

(c) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 631. n. 6.

(d) Tom. VI. Consul. 98. n. 61.

(e) De Orator. dom. c. 22. n. 26.

domus parte Oratorium erigere, in quo Missa celebretur, quin propterea vel doctrinæ, quam modo retulimus, de Oratorii unitate, in eadem domo, vel illis indulti verbis: *dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit*, eos contraire, dici possit. Est autem ratio, quia illæ partes ejusdem domus perinde in jure se habent, ac si essent plures domus. Si unica domus, inquit P. Gattico, *pariete intermedio in duas partes dividatur, aperte l. Si quis duo §. Si quis partem: ff. Communia prædii. pro duabus accipi posse declaratur his verbis: Si dominus pariete medio ædificato unam domum in duas diviserit, ut plerique faciunt.....pro duabus domibus accipi debet; multo igitur magis illa palatia pro duplici, imo quadruplici sæpe domo accipi possunt, quæ licet unico ambitu continuo concludantur; tamen vere non tam unam partem alteri contiguam habent, quam potius plura simul sibi coherentia palatia distinctis tectis, scalis, aulis, atriis, cortilibus, januisque videantur (a). Concludit propterea Cl. Auctor minime dubitandum esse, quin diversæ familia in*

D

se-

(a) Loco citato.

segregatis palatiorum hujusmodi partibus habitantes simul exercitio Apostolici indulti frui possint (a), sive ut dixerat paulo antea, quin duo privilegiati in segregatis ejusdem domus partibus habitantes possint simul ambo libere suum privilegium exercere (b). Neque credendum huic doctrinae officere, partes illas ejusdem domus ita communicare inter sese, ut ex una in aliam liber aditus pateat. Etenim ut ex cap. unico de consecrat. Ecclesia, vel Altaris in VI. Decret. aperte constat, non unum, sed plura cœmeteria esse noscuntur, quæ quamvis sibi coherentia, pariete tamen medio sejunguntur. Ideoque violato eorum altero alterum (licet de uno ad aliud per portam intermediam habeatur accessus) non propter hoc reputabitur violatum: Igitur ut hinc colligit Pasqualigo, & Doctores omnes fatentur, si porta in muro divisorio cœmeteriorum non tollit eorumdem pluralitatem, nec etiam tollet in muro intermedio dividente domos (c).

ANI-

(a) Ibidem n. 27.

(b) Ibidem n. 26.

(c) Loco citato n. 8.

ANIMADVERSI O VI.

Quæ modo dicta sunt, valent etiam loquendo de habitantibus in domo, quæ, ut ait laudatus P. Gattico, *licet amplitudine duabus equipolleat, tamen sub eodem tecto locum habitationis singulorum continet, nec per diversas januas, per cortile diversum, scalasque distinctas singulis habitatoribus concedit accessum; sed tota æquivalentia a copia cubiculorum in parte superiore, & inferiore palatii tantummoda sumitur, sicut frequentius in amplis domibus contingit (a)*. Et ii nempe, qui in hujuscemodi partibus ejusdem domus habitant, frui licite possunt Apostolico privati Oratorii Indulto, adeo nimirum ut valeant singuli illud in proprio appartamento construere, in eoque facere, ut Missa celebretur. Etenim, ut docet Pasqualigo post alios, quos cum quadam Romanæ Rotæ Decisione coram Merlino, ipse citat, *si domus pluribus solariis constet, nempe superius, & inferius, & in ipsis constituantur diversa habitationes, in quibus habitent diversa familia erunt diversa domus*

D 2

juxta

(a) Cap. citato n. 28.

juxta diversitatem solariorum, vulgo appartamento di sopra e di sotto (a). Idipsum porro tradit etiam Pignatellus (b), nec non Cl. P. Gattico, qui sancte affirmat fore, ut non statim recessisset a sententia eorum, qui hac in re contrarium sentiunt, nisi prius novisset, quod in urbe frequenter nobilibus habitantibus in similibus segregatis palatiorum partibus inferioribus, vel superioribus absque ulla difficultate simul ambobus privilegiatis exercitium Apostolici Privilegii conceditur (c). Addit etiam ad id confirmandum, se vidisse in Regestis Eñi Vicarii nonnulla indulta concessa aliquibus nobilibus Viris, ac Mulieribus Romanis, ut in Oratorio privato appartamento ab appartamento alterius privilegiati omnino separati Missa celebrari possent (d).

ANIMADVERSIO VII.

Verum enimvero, loquendo de Privilegiatis, habitantibus in diversis seu partibus, seu appartamento ejusdem domus, neces-

(a) Quæst. laudata n. 12.

(b) T. VI. Consult. 98. n. 62.

(c) Loco citato.

(d) Ibidem.

neceſſe eſt, ut moneantur omnes, uti eos non poſſe privilegio huiusmodi in Oratorio, quod conſtructum ſit in aula, ſeu parte domus, iſſis omnibus communi. Patet aperte, quemadmodum obſervant Paſqualigo (a), Pignatellus (b), & P. Gattico (c), ex illis Indulti verbis, *in privato domus tuæ ſolita habitationis*, vel absolute ſicuti in quibuſdam Indultis legitur, *domus tuæ Oratorio*. Cum enim, inquit Paſqualigo, *domus ſit diviſa in plures portiones, vulgo appartamenti, atque adeo in plures domos, ſolum illa portio, ſeu appartamento, quæ importat locum habitationis*, dicitur domus habitantis, & de ipſa ſolum verificatur clauſula: DOMUS TUÆ. Oratorium autem cum ſit in loco, qui eſt communis omnibus habitationibus, non poteſt dici, quod ſit magis unius, quam alterius habitationis (d). Unde absolute dicendum cenſet, nullum privilegiatum de familiis habitantibus in domo ſic diviſa, uti poſſe tali Oratorio; cum ad nullius habitationem pertineat; & proinde illud eſſe veluti Oratorium extraneum, non autem

D 3

de

(a) Tom. I. de Sacrif. Miſſæ q. 632.

(b) Tom. VI. Conſult. 98. n. 63. 64.

(c) De Orator. Dom. cap. 22. n. 29.

(d) Loco citato n. 3.

de quo verificetur clausula DOMUS TUA, sicut etiam SOLITÆ HABITATIONIS; neque enim continetur intra terminos habitationis hujus, vel illius familiae (a). Manet igitur, nullam ex illis familiis Oratorio hujusmodi licite uti posse. Haud dissimili porro ratione

ANIMADVERSIO VIII.

Monendi quoque sunt iidem omnes, neminem ipsorum ad sui Privilegii executionem uti licite posse Oratorio, quod in alterius appartamento constructum extiterit. Cum enim, ut patet ex dictis, illud Oratorium, sit extra domum habitationis eorundem, Missam celebrari in eo facere nequaquam possunt, quin eam extra propriam domum celebrari faciant, ac proinde quin contra Indultum sibi concessum aperte peccent.

ANIMADVERSIO IX.

Si quis eam domus suæ partem, in qua privatum Oratorium situm est, alteri locaverit, nequit ad executionem
sui

(a) Ibidem n. 4.

sui Privilegii eo amplius uti. Etenim, ut verissime habet Pasqualigo, illud Oratorium *non est Oratorium domus solitæ habitationis locatoris, sed est domus solita habitationis conductoris; & ideo privilegium non habet locum, quia verba privilegii non habent locum.* (a) Perinde porro est, teste eodem viro doctissimo, sive in Indulto, vi cuius locator privati Oratorii Privilegio gaudet, dicat Pontifex: *in Oratorio domus tuæ solita habitationis*, sive absolute; *in Oratorio domus tuæ*. Nam, inquit ille, *verba domus tuæ important domum habitationis, & de mente Pontificis satis constat, quod concedat pro Oratorio domus habitationis dum dicit: Domus tuæ* (b).

ANIMADVERSIO X.

Si quis ex familia petat, obtineatque Privilegium privati Oratorii, postquam alteri ex eadem familia simile Privilegium concessum jam fuerat, nequit ille Privilegium, posteriori loco obtentum executioni mandare, eoque uti, quamdiu

D 4

pri-

{a} De Sacrif. Missæ q. 633.n. 2.
 {b} ibidem n. 3.

primum in suo robore fuerit . Nulliter enim ille impetravit , ut observat Tamburinus (a), & Doctores omnes fatentur , stante illa clausula Indulti: *Dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit* . Siquidem , inquit Pasqualigo cum aliis, quos ipse citat, *Dictio* , dummodo, *reddit gratiam conditionalem, quia adjecta est dispositioni. . . & ideo non subsistente conditione , nec etiam subsistit concessio (b)* . Nisi ergo, qui primo Privilegium obtinuit, juri suo cesserit, nequit ille, qui simile Indultum posteriori loco impetravit, ipso licite uti, quamdiu eandem cum illo familiam constituerit . Verum cum libere, quisquis cedere juri suo possit, *hinc*, inquit P. Gattico, *cum prior sponte in gratiam alterius habitatoris ab exercitio privilegii cessaverit, tunc liberum erit alteri suum exequi; quoniam undecunque oriatur cessatio præcedentis licentiæ, semper implebitur conditio exigita in Apostolico Indulto, ejusque forma integra perseverabit, dum nonnisi unica licentia celebrandi in eadem domo tribuatur (c)* .

Ne-

(a) *Opusc. de Sacrif. Missæ* l. I. c. 4. §. 4 n. 20.

(c) *T. I. de Sacrif. Missæ* q. 631. n. 1.

(b) *De Orator. dom.* cap. 55. n. 29.

Neque huic officit illa juris regula: *Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit* (a). Quandoquidem, ut observat Pasqualigo, cum concessio privilegii hujusmodi respiciat latitudinem temporis, in cujus parte adest conditio, sub qua conceditur (nempe similem licentiam in eadem domo, sua familia non durare) & in alia parte non adest, ab initio, quando fit; pro aliqua parte temporis, pro qua fit, non est valida, & pro aliqua est valida (b). Observandum tamen attente est, quod notat laudatus P. Gattico, videlicet spontaneam renunciationem (quæ nempe fit ab eo, qui primo privilegium obtinuit) pro certis tantum diebus restringi non posse, sed absolutam, & generalem, absque ulla dierum reservatione esse debere. Etenim, inquit Auctor Cl., nisi renuntietur exercitio privilegii sine ulla exceptione dierum, nunquam vere prior licentia Sacrificium offerendi in eadem domo cessasse diceretur; quoniam non minus illa est necessaria pro Missa quotidiana in Oratorio privato celebranda, quam requiratur, ut festivis tantummodo diebus, aut
etiam

(a) Regula 18.

(b) T. I. de Sacrif. Missæ q. 634. n. 5.

*etiam unico anni die in eodem Oratorio
Missa celebretur (a).*

ANIMADVERSI O XI.

Quamvis Privilegium domestici Oratorii sit personale, ac proinde ut habet *VII. Juris regula in VI. Decret.*, sequatur personam, cui conceditur, & cum illa extinguatur, in executione tamen hujusmodi Privilegii non nulla animadvertenda sunt, quæ *locum*, atque *tempus* respiciunt. Quod igitur attinet ad *locum*, advertendum est primo, *Privilegiatum non in quacunque domo, quam ipse Domini jure possideat, sed in ea tantum in qua habitare solet, eo uti licite posse.* Ita Doctores omnes, & patet manifeste ex illa Indulti clausula: *Ut in privata domus tua solita habitationis Oratorio: qua cum sit taxativa, excludit, ut ait Pasqualigo, omnem aliam domum, que non sit solita habitatio privilegiati (a).* Quid tamen requiratur, ut domus aliqua vere sit, recteque dici possit *solita habitationis*, ex verbis ipsius In-

(a) Loco citato.

(b) Tom. I. de Sacrific. Missæ q. 630. n. 4.

Indulto, ut optime observat P. Gattico, (a) nequaquam colligitur. Verum enim vero, cum *solitum* vulgo dicatur, non quod semper, sed quod ut plurimum fit, relinquitur necessariam non esse continuam, & nunquam interruptam habitationem, ut *domus solita habitationis* vere ipsa dici possit, sed plane sufficere, ut pro maiore anni parte domus ipsa habitetur. Quia tamen prætermitti modo solet in Indultis particula: *solita*, & tantum dicitur, *in privato domus tue habitationis Oratorio*; propterea arbitror cum laudato P. Gattico, hoc unice verba illa resonare, ut *domus aliis usibus non sit destinata, quam ad privilegiati habitationem, quodque aliquo tempore reapse ab illo habitetur. Ita, inquit Cl. Auctor, quadrabit Privilegii expositio cum communi consuetudine, quæ pro interpretatione firmanda aptum suggerit argumentum. Præterea (ita ille prosequitur) dum Tò solitæ non apponitur, sed nude exprimitur in Apostolico Indulto domus habitationis ista duo omnino sufficient. Primo, ut domus sive in Civitate, sive Rure nemini locetur, meræque habitationi privilegiati vel actû de-*
ser-

(a) De Orat. dom. cap. 22. n. 2.

serviat, vel parata existat. Secundo, ut in illa domo aliquo anni tempore privilegiatus commoretur, quin requiratur ad executionem Indulti diutius ibi degere. Sicut enim, inquit, Viri nobiles diu magis in Civitate, quam Rure habitare solent; ita non tam raro evenit, ut illi, qui jurisdictionem temporalem exercent, in loco sua jurisdictionis longam moram protrahant, & brevi spatio temporis in Civitate morentur. Quod ergo pro illis valet vigore Privilegii concessi pro domo habitationis ruralis, valere equum est etiam pro omnibus, quibus privilegium pro domibus habitationis in Civitate, & Dioecesi sine particula solitæ longam moram significante conceditur (a). Hæc ille, qui etiam addit, habentem Privilegium Oratorii privati tam in Civitate, quam Ruri, eo licite uti posse, dum cursim aliquando Rus petit post biduum regressurus ad Civitatem . . . Dummodo revera in illa rurali domo consuescat quotannis privilegiatus habitare, seu tantam moram facere, quanta prudentium judicio ad conservandam habitationis denominationem sufficiat. Necessse est quippe, inquit Vir Cl., ad Indulti rigorem

CH-

(a) Cap. laudato n. 9., & 10.

custodiendum salvari habitationis rationem, qua nullatenus unius, alteriusve diei, aut habdomada mora obtinetur. Valde enim minimum apparet istud temporis spatium ad denominationem domus habitationis, nisi saepius in anno domus illa brevibus his morulis incoletur, ut simul computationes hi dies sufficientem temporis mensuram pro habitatione denominanda constituerent (a). Censet tamen spatium unius mensis sufficere ad similitum Indultorum rigorem conservandum (b): quod notatum velim, ne quid remaneat, quod facessere alicui negotium possit. Perinde porro est ad effectum, de quo agimus, siue domus, in qua habitat privilegiatus, conducta ab eo sit, siue ad illum domini jure pertineat. Sicuti enim hoc alterum non requiritur, ut domus habitationis illius censi jure possit, ita primum non impedit, quominus domus habitationis ejusdem vere ipsa dicatur.

ANI-

(a) Ibidem n. 11.
(b) Ibidem n. 12.

ANIMADVERSI O XII.

Alterum, quod itidem ad *locum* spectans attendere debent Privilegiati, est limitatio Indulti ad Diœcesim, quæ in eodem quoque distincte exprimitur. Posse privilegiatum uti privilegio domestici Oratorii tam intra, quam extra propriam Diœcesim, si eam mutare ipsi contigerit, docent Pasqualigo (a), alique plurimi, quos ipse recenset (b), contendentes, nomen *Diœcesis*, quod ponitur in Indulto, in illo non stare *taxative*, sed tantum *demonstrative*, ac proinde Privilegium ipsum *retinere*, ut ille ait, *suam liberam Privilegii personalis naturam, & sequi personam in quocunque loco* (c). At universim id non esse verum, docet Cl. P. Gattico, cui omnino standum puto. *Advertendum enim est*, inquit Vir Cl., *quod non solum Diœcesis, aut Civitatis nomen applicatur personæ Tibi Diœcesis N. b. verum etiam Oratoriis ipsis: in privato domus tuæ habitationis in Civitate*

(a) T. I. de *Sacrif. Missæ* q. 629.

(b) Ibidem n. 3.

(c) Ibidem n. 5.

tate N. (aliquando additur & Diœcesis N.) existente. Si unice Diœcesis nomen aptaretur personæ, evidenter appareret eo tantummodo sine apponi, ut hinc certa nota privilegiatus a reliquis omnibus discernetur, qui forte in aliis Diœcesibus simili nomine, titulo, aut nobilitatis dignitate insigniuntur. At nomen Diœcesis applicatum Oratoriis gerere nequit vices demonstrantis Personam, sed solum potest determinare locum, in quo Oratoria capacia Indulti debent esse constructa. Obvius ipse sensus illorum verborum apertissime limitationem Privilegii pro Oratoriis intra Diœcesim exstructis ostendit. Imo alius esse non potest: nam sicut diœcesis nomen aptatum personæ determinat personam Diœcesanam, ita nomen Diœcesis aptatum Oratoriis, in quibus Sacrificium celebrari permittitur, Oratoria in Diœcesi posita ad gratiam exercendam determinat. Insuper par penitus est ratio quantum ad limitandum locum pertinet, exigere, ut Oratorium in domo propriæ habitationis erigatur, quam præscribere, ut in Civitate, vel Diœcesi N. illud edificari debeat; cum non minus illa, quam ista conditio Oratorii locum determinet. Quare sicut propter priorem li-
mi-

*mitationem ab Indulto exigitam Oratorium in domo propria habitationis erigere oportet, pariter necesse erit ex aliis verbis Indulti, ut Oratorium intra fines Civitatis N. extruatur, si Indultum ad Oratoria existentia in illa Civitate respicit; vel saltem intra limites Diœcesis N. erigatur, si Indultum ad Oratoria in Diœcesi N. expresse respexerit (a): ita laudatus Cl. Auctor, cui ut dixi omnino standum censeo, præsertim cum, ut ipse quoque observat (b), id praxi, & consuetudine munia-
tur, ut proinde nihil magis ad confirmationem desiderari oporteat.*

ANIMADVERSIO XIII.

Ad tempus, quod spectat, advertendum est, nonnullos anni dies in Indulto excipi, in quibus, ut ex ipso Indulto manifeste apparet, haudquaquam licet Missam in privato Oratorio celebrare. Peccati autem reum esse, qui secus faceret, neminem prorsus futurum puto, qui dubitet, præsertim post decretum CLEMENTIS XI. cuius superiori loco mentio-

(a) De Orator. Dom. cap. 22. n. 20.

(b) Ibidem n. 23.

tionem feci. In eo siquidem expresse declarat Pontifex, in privatis Oratoriis, quæ per Sanctam Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujuscvis Ordinis, aut Instituti, seu Congregationis etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscunque Ordinis Militaris, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscunque Sacerdotibus, etiam si essent Episcopi, in iis celebrare diebus in Indulto exceptis. Certe si quis diebus illis in Oratorio privato sacrum faceret, peccaret perinde omnino, ac si celebraret in loco minime approbato. Nam, inquit Pasqualigo (a), & cum eo Pignatellus (b) eo ipso, quod excipiuntur hi dies, tamquam loca privata remanent inhabilia, ne possit in ipsis celebrari; & ideo ut iidem docent (c) neque ex causa infirmitatis, vel ex quacunque alia, qua non permittat egressum e domo, poterit in privatis Oratoriis etiam per regulares celebrari in festis diebus exceptis. Dies porro excepti sunt dies Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis D. N. Jesu Christi, aliique, ut dicitur in Indul-

E

to,

(a) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 641. n. 6.

(b) T. VI. Consult. 98. n. 81.

(c) Locis citatis.

to, *solemniores*. Quod attinet ad dies *Paschatis Resurrectionis*, & *Pentecostes*, sententia plurimorum est, quos citat, & sequitur Pasqualigo (a), & cum eo Pignatellus (b) & Clericatus (c), primum dumtaxat diem tam *Paschatis*, quam *Pentecostes* in Indulto intelligi, ita nempe, ut duobus reliquis liceat Missam in privato Oratorio celebrare. Huic sententiæ subscribit etiam Cl. P. Gattico (d), postquam vidit a doctissimis quoque viris Card. Petra, & P. Merati illam admitti. Dubitandum non est igitur, quin hæc sententia in praxi sit tuta. Quod vero spectat ad dies alios *solemniores*, qui præter diem *Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi*, primumque, ut diximus, tam *Paschatis*, quam *Pentecostes*, in Indulto excipiuntur, plane indubia modo res est, eos esse *Epiphaniam*, *feriam V. in cena Domini*, *Annunciationem B. Mariae Virginis*, *Ascensionem D. N. Jesu Christi*, *Assumptionem ejusdem B. Mariae Virginis*, diem *festum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, &*

om-

(a) Tom. I. de *Sacrif. Missæ* q. 639. n. 2.

(b) Tom. VI. *Consult.* 98. n. 74.

(c) De *Euch.* decis. 8. §. 13. n. 46.

(d) De *Orator. Dom.* cap. 27. n. 12.

omnium Sanctorum. Ita enim, ut refert laudatus P. Gattico (a), declaravit die 17. Novembris anno 1607. Sac. Rituum Congregatio hac ipsa super re ab Archiepiscopo Caliguritano requisita. Porro quamvis Doctores ferme omnes, quos inter habetur Cl. P. Merati, dum illius Decreti mentionem faciunt, festum *Dominica Ascensionis* reticeant, testatur tamen P. Gattico (b) se contulisse supra dictum Decretum cum authenticis Regestis memoratæ Sac. Congregationis, & in lib. Decretorum anni 1607. fol. 323., illum etiam diem inter exceptos legisse, ut proinde minime dubitandum sit, quominus eo quoque die in privatis Oratoriis celebrare haud liceat. Monet quoque idem Vir Cl. (c) cum Patre Merati, si contingat transferri post Dominicam in Albis festum *Annunciationis B. M. V.*, minime posse eo die Missam in privatis Oratoriis celebrari propterea nimirum, quia ut ille ait, *caussa excipienda illius festivitatis non pendeat determinate a die 25. Mensis Martii, sed unice respicit diem,*

E 2

in

(a) Cap. laudato n. 11.

(b) Ibidem.

(c) Ibidem n. 13.

*in quo solemniter tam sublime mysterium ab Ecclesia recolitur, ita ut in quemcumque diem transferatur Solemnitas, simul etiam necessitas satisfaciendi Ecclesiastico precepto auditionis Missæ in Ecclesia publica transferatur (a). Illi quoque omnes, quibus tres tantum dies, scilicet Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, Pascha, & Pentecostes in Indulto excipiuntur, animadvertant necesse est, non propterea celebrari facere eos posse Missam in privato domus suæ Oratorio feria V. Majoris hebdomadæ, feria VI. ejusdem, & Sabbato sancto. Id enim expresse prohibuit Summus Pontifex Clemens XI., ut patet ex Decreto, quod illius jussu, die 3. Aprilis anno 1719., evulgavit Eñus Urbis Vicarius. Ita siquidem illud se habet: *La Santità di Nostro Signore, inerendo ai replicati Decreti della Sagra Congregazione de' Riti, strettamente incarica a tutti i Reverendi Sacerdoti di non celebrare Messse private non solo nel Venerdì, ma anche nel Giovedì, e Sabato della Settimana Santa tanto negli Oratorj privati, che nelle Chiese pubbliche Secolari, e Regolari in qualsivoglia modo privilegiate, non ostan-*
te*

(a) Ibidem.

te qualsivoglia privilegio, o consuetudine in contrario. Quod demum spectat ad dies festos Patronorum Civitatis, videtur, eos haudquaquam inter illos comprehendendi, in quibus minime licet Missam in privatis Oratoriis celebrare. Horum quippe nulla mentio fit in Decreto, quo Sacra Rituum Congregatio, ut vidimus, declaravit festos illos solemniore, qui in Apostolico Indulto ad effectum huiusmodi excipiuntur. Imo referente P. Gattico (a), cum quidam anno 1699. Sac. Congregationem Concilii interrogassent, an Regularibus liceret Missam celebrare in Oratoriis privatae domus diebus in Indulto exceptis, vel Synodali Constitutione Diocesana, respondit die 30. Maii, *negative pro diebus exceptis in Indulto; sed nihil omnino pro diebus exceptis a Diocesana Synodali Constitutione*, licet etiam de illis expresse inquireretur. Propterea cum certum sit, ut recte observat laudatus Vir Cl., festum Patroni inter ea maxime esse, quae in Diocesana Synodo praecipue colenda praecipui possunt, videtur, reprehendi eos non debere, qui privati Oratorii privi-

E 3

le-

(a) De Orator. Dom. c. 27. n. 10.

legio decorati, etiam in solemnitate Patroni principalis Diœcesis vellet de Apostolica Indulgentia frui, quod scilicet, ut ille ait, dum certo non constat exceptio, nemo cogatur jure suo carere (a). Optandum tamen, ut qui gaudent Indulto privati Oratorii, non nisi raro admodum ipso uterentur, ne scilicet, sicut olim etiam adverterat S. Carolus, distracti homines illa commoditate Ecclesiam Dei minus frequentent, quod exemplo etiam noceat aliis (b).

ANIMADVERSIO XIV.

Unum porro restat, a me, antequam manu de tabula moveam, non omnino negligendum; videlicet cum causa infirmitatis domesticæ Missæ Indultum petitur, infirmitatem ipsam hujusmodi revera esse debere, ut valde grave, molestumque propter eam sit, ad publicam Ecclesiam pro Missa audienda accedere. Ut enim recte monet, optimeque observat P. Gattico, ubi Romani Pontifices causa infirmitatis Missas in domesticis Sacellis concedunt,

(a) Loco citato.

(b) Concil. i. Prov. tit. De iis, quæ pertinet ad celeb. Missæ.

dunt, eam infirmitatem supponunt, ob quam valde molestum, ac grave foret Oratoribus, si propter Sacrificium semper ad publicas Ecclesias accedere cogerentur: Unde quemadmodum dispensatio, qua petitur per se exposcit gravem causam, ita supponi debet ex infirmitate non modicum incommodum secuturum Oratorii, ut hinc inter dispensationem, & causam moventem proportio intercedat. Sufficit advertere ad verba ipsa, qua solent adhiberi in Papali Indulto ob infirmitatem concessa, ut inde appareat, qualis a Pontifice infirmitas supponatur; eam videlicet supponit, ob quam ad Ecclesiam accedere nequeunt. Imo aliquando infirmitates ipsas exprimunt, quibus revera accessus ad Ecclesias difficillimus foret Oratoribus, uti in Viris valde Senibus, & podagricis, & in Feminis pregnantibus contingit. Ceterum (concludit Vir Cl.) quis credat, titulo infirmitatis velle Pontificem Missas domesticas aliis indulgere, qui nihil obstante levi aliquo valetudinis incommodo, quo forte laborant, nullatenus prohibentur circum cursare, & quocunque voluerint se conferre (a)? Si quis autem quærat, an qui ex causa infirmitatis gau-

E 4

det

(a) De Orato. dom. cap. 21. n. 7.

der privilegio Oratorii Privati, nulla penitus die excepta, tres Missas, die Nativitatis Domini celebrari solitas, in illo quoque tunc celebrari ab eodem utique Sacerdote facere licite possit: respondeo, posse. Proposito siquidem dubio a sapientissimo Pontifice BENEDICTO XIV., dum, in minoribus constitutus, erat a Secretis Sac. Congreg. Concilii: *An in Oratorio Privato, in quo ex causa infirmitatis a Sede Apostolica conceditur, ut Missa die Nativitatis Domini celebretur, tres Missae ab eodem Sacerdote celebrari possint, vel unica tantum Missa sit celebranda*, S. Congregatio die 20. Jan. anno 1725., ut ipse refert in aureo suo opere *de sacrificio Missae* (a) respondit *ad primam dubii partem affirmative, & ad secundum negative*. Observandum tamen est, in privatis Oratoriis primam harum Missarum non posse, sine speciali Apostolica dispensatione, media nocte, ut in publicis Ecclesiis fieri solet, celebrari.

CA-

(a) Sect. II. c. I. n. 3.

CAPUT TERTIUM.

*De iis, qui assistendo Missæ in privato
Oratorio diebus festis celebrata, præ-
ceptum de illa in Ecclesia tunc
audienda adimplent.*

Satis, ut arbitror, de iis diximus præcedenti capite, qui, vigore Apostolici Privilegii, Missam in privato domus suæ Oratorio celebrari facere licite possunt. Restat modo, ut de iis quoque dicamus, qui, Missam in privato Oratorio diebus festis audiendo, præceptum illud adimplent, quo fideles singuli, nisi legitime impediti fuerint, tanto sacrificio in publica Ecclesia quovis die festo de præcepto assistere tenentur. Cuique enim explorata modo res est, licere quidem omnibus Missam audire, ubicunque celebrata ipsa fuerit; At non omnes, qui Missæ in privato Oratorio diebus festis interfunt, præcepto de illa in publica Ecclesia tunc audienda satisfacere. Proposito siquidem dubio: *An quilibet alius Secularis, aut Clericus, licet non familiaris prædicti Domini, qui prædicto Apo-*
sto.

Apolico Privilegio (privati Oratorii) gaudeat predicto præcepto Ecclesiæ (de Missa audienda in Ecclesiâ diebus festis) satisfaciat in predicto Oratorio, vel casu præsens, vel consulto accedens Missam audiendo: Sacra Concilii Congregatio die 21. Maii anno 1672, ut refert P. Gattico (a), ad dubium huiusmodi respondit negative. Summus quoque Pontifex Clemens XI. in Decreto, quod supra meminimus, aperte declarat, Personas quascunque (præter eas scilicet, quibus ex Apostolico Indulto id concessum est) dictas Missas (quæ nempe in privatis domorum Oratoriis celebrantur) audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere. Ubi, inquit P. Reinsead, specialiter notanda sunt verba: PERSONAS QUASCUNQUE, & NULLATENUS. Per hæc enim, ait ille, omnis Doctorum contra sentientium conatus irritus apparet; & qui etiam de his verbis Decreti adhuc dubitaret, nodum in scirpo inique querere, & textum contra mentem Legislatoris, injuste torquere videretur; unde concludit, caute legendos, & non amplius sequendos esse Doctores contrarium docen-

(a) De Orator. dom. c. 26, n. 5.

sentes (a). Res igitur cum ita sit, videndum, quinam, Missam in privato Oratorio diebus festis assistendo, Ecclesiæ præcepto, vigore Apostolici Indulti, satisfaciant.

I.

Primo itaque nemini dubium est, quominus ii omnes præceptum illud adimpleant, qui Missam in privato domus suæ Oratorio celebrari facere, vigore Apostolici Privilegii, tunc licite possunt. Ut præteream quippe, eo potissimum fine postulari indultum huiusmodi, ut qui, illud postulant, ab obligatione audiendi Missam in publica Ecclesia diebus festis de præcepto liberentur; manifeste apparet ex ipsiusmet indulti verbis, mentem esse Pontificis, ut quibus licentiam tribuit faciendi celebrare Missam in privato propriæ domus Oratorio, præceptum quoque de illa audienda diebus festis in Ecclesia adimpleant, si illi Missæ tunc ipsi intersint, quæ in privato ipsorum Oratorio celebratur. Etenim loquens de familiaribus, eos quoque ab illa obligatione-

(a) In III. Decret. tit. 4. n. 18.

tione liberat Pontifex, qui ipsorum servitio, tempore Missæ, actu sunt necessarii. Si autem familiares hujusmodi ab illa obligatione liberi sunt, quis negabit, ab eadem obligatione illos quoque esse liberos, quorum gratia dumtaxat familiares ipsi ex Apostolico Indulto ab ea liberantur?

I I.

Secundo: Horum quoque *nati, consanguinei, & affines* in eadem domo insimul cum illis habitantes, præceptum de audienda Missa in Ecclesia diebus festis adimplent, si una simul cum illis eidem in domestico Oratorio tunc & ipsi assistant. Patet ex illis verbis Apostolici Indulti: *Volumus, quod nati, consanguinei, & affines supradicti* (qui nempe cum principaliter privilegiatis habitant in eadem domo) *prædictam unicam Missam vobis presentibus tantummodo audire valeant*. Certum enim est, eam Missæ auditionem hoc loco intelligi, per quam præceptum de illa in Ecclesia diebus festis audienda impletur; cum scilicet, ut monui initio hujus capitis, nemini sit
pro-

prohibitum, Missæ, ubicumque ea dicatur, assistere, quanvis concessum non omnibus sit, Ecclesiasticum præceptum de illa diebus festis audienda ubique locorum implere. Ceterum hunc esse illorum verborum sensum, atque hinc natos, consanguineos, & affines principaliter privilegiati de Apostolico Indulto ad effectum, de quo agimus, *participare*, evincitur luculentissime ex Decreto, quo, ut superiori loco visum est, sapientissimus Pontifex BENEDICTUS XIV. declaravit, Missam in privatis Oratoriis celebrari non posse, *quando eidem Missæ actu non interfit aliquis ex iis, quibus principaliter indultum concessum est*. In eo siquidem expresse declaratur, filiis, consanguineis, & affinibus, in Brevis memoratis, *nil aliud per ejusmodi Brevia concedi quamquod unusquisque eorum..... assistens Missæ, quæ celebratur in Oratorio privato in præsentia alicujus ex personis a tergo Brevis proprio nomine nuncupatis, satisfaciat obligationi audiendi Missam diebus festis de præcepto*.

ANIMADVERSI O I.

Natorum, nomine qui in Indulto ad participandum de privilegio, memorantur, veniunt filii non tantum, qui nati jam sunt, verum etiam, qui post obtentum Indultum privilegiato nascuntur. Cum enim *natus* pro *nascituro*, ut observat Barbofa (a), aliquando accipiat, hinc censeo absque immoderate amplificationis vitio, inquit P. Gattico, *comprehendi sub nomine Natorum in Papali Indulto Filios, Filiasque etiam post Indultum genitos. Nam hanc extensionem non tam Natorum vocabulum admittit, quam praxis confirmat* (b). Quoad Filios vero *Spurios, & Naturales* negat idem Vir Cl., eos de Apostolico privilegio participare, quoad usque vel per subsequens matrimonium, vel Principis auctoritate legitimati non fuerint, quia scilicet, inquit, *magis obuius sensus illius nominis (Natorum) eos tantum praefert, qui per legitimum matrimonium sunt geniti. Si tamen* (pergit ille) *per subsequens matrimonium, vel a*
Prin-

(a) Appell. 159.

(b) De Orat. dom. cap. 25. n. 4.

Principis autoritate legitimarentur, sicut tunc evadunt legitimi; ita nihil illis deest, ut in numero ceterorum Natorum computentur, quantum sufficit ad partecipandum de paternis Privilegiis. Quoties autem legitimi non evaserint, sicut vilis conditionis homines reputantur, ita nimis, ac proinde contra mentem Pontificis vilesceret Indultum Missarum domesticarum, si ad eosdem flecteretur (a). Addit autem Cl. Auctor, repertum ab se fuisse in Regestis S. Congreg. Concilii, cuidam illegitimo specialibus ex causis Privilegium huiusmodi fuisse concessum, ea in illo expressa conditione, propter quam fuerat singularis facta dispensatio (b). Censet tamen Pasqualigo (c), cui Pignatellus consentit (d), filios spurios, & illegitimos, si ex certo patre, de quo constet, nati sint, haberi etiam in jure Canonico pro consanguineis, & ideo de privilegio domestici Oratorii ex hoc titulo participare. Ad filios vero adoptivos quod spectat, videtur negari non posse, quominus de Apostolico privati Oratorii pri-

vi-

(a) Loco citato.

(b) Ibidem.

(c) T. I. de Sacrif. Missæ q. 654. n. 1.

(d) Tem. VI. Consult. 98. n. 105.

vilegio ipsi quoque, durante adoptione, participant. *Etenim*, inquit laudatus P. Gattico, *quamvis nihil clarum ex illius verbis eruatur, locum tamen habere potest epikeja, maxime cum verisimile non videatur, quod Pontifex exclusum intenderit a Beneficio Patri concessio illum Filium, quem juxta communes leges, probatas quoque, receptasque in jure Ecclesiastico, participem ceterorum Adoptantis bonorum adoptio reddidit. Certe protensa gratia in hujusmodi Filios nec vilescit, cum ejusdem Dignitatis cum Patre adoptante participes fiant, nec periculum, aut occasio plus aequo solvendi observantium Canonum precipientium publicas adire Ecclesias propter Missæ auditionem inde secutura timetur (a).*

ANIMADVERSIO II.

Loquendo de *consanguineis*, quibus indulget Pontifex, ut de Privilegio privati Oratorii, quoad impletionem præcepti de Missa in Ecclesia diebus festis audienda, ipsi quoque participant, putat quidem Pasqualigo (b), & cum eo, ut
af-

(a) Cap. laudato n. 5.

(b) T. I. de Sacrif. Missæ q. 654.

affolet, Pignatellus (a), privilegium huiusmodi ad omnes consanguineos extendi, quocunque gradu, & modo cum principaliter privilegiato conjungantur; verum Cl. P. Gattico, nonnisi ad quartum usque consanguinitatis gradum extendi privilegium ipsum licite posse, contendit; quia scilicet *præsens Ecclesiastica Disciplina ad ceteros inferiores gradus non amplius respicit, postquam impedimentum Matrimonii ex carnali cognatione ortum intra quartum gradum coarctavit* (b). Id ipsum etiam de *Affinibus*, ad quos itidem extenditur privilegium, dicendum censet. Siquidem, inquit ille, *quemadmodum Affinitas orta ex matrimonio extenditur usque ad quartum gradum, juxta Ecclesie Sanctiones, reliquis remotioribus Affinibus nulla ratione consideratis; ita etiam participatio privilegii ad Affines omnes usque ad quartum gradum in sensu proprio Indulti dilatatur* (c). Merito tamen, optimoque jure mea quoque sententia, non credit idem Cl. Auctor, a Romano Pontifice Beneficii tam singularis fuisse participes factos Affines

F

ex

(a) T. VI. Consult. 98. n. 102.

(b) Cap. laudato n. 6.

(c) Ibidem n. 7.

ex illicito concubitu, quos potius, ut ille ait, & culpæ gravitas, & dedecus ex turpi scelere in Personam redundans ab omni communicatione gratiarum excludit (a).

ANIMADVERSIO III.

At vero, ut nati, consanguinei, & affines de Apostolico Indulto ad effectum, de quo nobis modo res est, jure participant, debent omnes in eadem domo insimul cum principaliter privilegiato habitare. Id namque, ut legenti patebit, Indultum ipsum expresse requirit, ut proinde minime dubitandum sit, quominus deficiente hac conditione, illi haudquaquam de privilegio participant. Porro ut egregie observat Cl. P. Gattico, convenientissima sane est ista conditio, ne scilicet privatum Oratorium ad instar publicæ Ecclesiæ conventum Exterorum admittat. Hinc si finem ipsum Privilegii inspicimus, ad meram commoditatem habitantium in eadem domo respicit, ita ut futura esset nimium immoderata desertio publicarum Ecclesiarum, cum eadem gratia generatim omnibus Consanguineis, Affinibusque Privile-

(a) Ibidem.

legiati separata in domo habitantibus concederetur (a). Observandum tamen est, natos, consanguineos, & affines huiusmodi non participare de privilegio, si habitant quidem in eadem domo cum principaliter privilegiato, sed in separatis illius partibus, seu, ut vulgo dicitur, *appartamenti*, eaque insuper ratione, ut vivant illi propriis expensis, diversamque familiam constituent. Ita Pasqualigo (b), & cum eo Pignatellus (c), atque Mostazo (d), qui ait sententiam hanc *de rigore juris* esse admittendam, licet contraria, quam tradunt Pelizzarius (e), & Tamburinus (f), suam, illius quoque iudicio, habeat probabilitatem. Satis porro non esse ad privilegii participationem, ut nati, consanguinei, & affines, quorum mentio fit in Indulto, habitent in ea quidem domo, sed in separatis illius partibus modo prædicto, ex Indulto ipso non obscure colligitur. Exigit enim, ut non solum *in eadem domo*, verum etiam *in-*

F 2

mul

(a) *De Orator. Dom.* c. 25. n. 9.(b) *T. I. De Sac. Missæ* q. 649.(c) *T. VI. Consult.* 98. n. 95.(d) *L. V. de causis piis* c. 10. n. 63.(e) *T. II. Manual. Reg. T.* 8. c. 2. sec. 2. subsec. 2. n. 149.(f) *Opuscul. de sacrif. Missæ* l. 1. c. 4. §. 4. n. 31.

enul cum principaliter privilegiato in illa ipsi habitent. *Insimul* autem cum alio in eadem domo habitare plus profecto dicit, quam tantum habitare in eadem domo; & si plus dicit, non aliud sane, quam communionem vitæ, quæ resultat ex communione cubiculorum, & mansionum, & ex confusione expensarum victus, demonstrante Barbosa (a) ex Jure civili, dictionem *insimul* significare *congregationem* & *connexitatem*. Ergo nati, consanguinei, & affines participare nequeunt de Indulto ad effectum, de quo agimus, nisi non solum habitent in eadem domo cum principaliter privilegiato, verum etiam nisi eandem familiam cum illo constituent. Profecto etiam Cl. P. Gattico, & si putet, consanguineos & affines participare de privilegio, si contingeret eos in eodem penitus habitationis loco habitare, cum principaliter Privilegiato quamvis diversam constituerent familiam, propriisque sumptibus, & separata mensa viverent (b) fateretur tamen, ex vi istius dictionis *insimul* consequi, talem desiderari conjunctionem habitationis inter Consanguineos,

(a) Diſtio. 164.

(b) De Orator. Dom. c. 25. n. 11.

neos, & Affines Privilegiati ad partecipandam Indulti gratiam, ut non sufficiat illos habitare in eadem Domo, nisi simul illorum omnium habitatio unica, & eadem fuerit. Imo, inquit, si in pleno rigore retinemus sensum illius particula insimul, fere semper necesse erit arctare communicationem Privilegii ad illos tantummodo, qui ad eandem Familiam Privilegiati pertinent, cum vix aliter cogitari possit, qua ratione unum habitationis locum tenere valeant Viri Nobiles, nisi unicam Familiam constituent. Certe ubi fuerint diversae Familiae Nobiles, etiam fere semper pro singulis Familiis solent esse separata habitationis loca, distinctaeque Mansiones (a). Videtur propterea eodem sensu accipiendum esse vocabulum domus in illis indulti verbis: *natorum, consanguineorum, & affinium in eadem domo habitantium*, quo sumitur in illis: *dummodo in eadem domo celebrandi licentia, qua adhuc duret, alteri concessa non fuerit*. Constat autem, ut alibi vidimus, in hisce accipi *domum* pro *familia*, adeo nempe ut si plures familiae in diversis ejusdem domus partibus, sive appartamento habi-

(a) Ibidem. n. 10.

taverint, domus illa, etsi materialiter una sit, haberi debeat pro *multiplici*. Ergo itidem pro *familia* sumitur domus in illis verbis: *natorum, consanguineorum in eadem domo habitantium*; ut proinde si illi habitent in separatis partibus ejusdem domus, & diversam familiam a familia principaliter Privilegiati constituent, de Apostolico Indulto ad effectum, de quo agimus, licite participare non possint. Si quis autem opponat, natos, consanguineos, & affines esse utique debere de *familia* principaliter Privilegiati ad effectum prædictum, si spectetur vetus horum indultorum forma, in qua tantum nomen *familie* exprimebatur; at modo de illis aliter esse loquendum, cum scilicet expresse illi nunc a *familiaribus* discernantur; si quis, inquam, id opponat, velim ipse æquo, attentoque animo consideret, quod egregie observat Cl. P. Gattico, nempe *Romanos Pontifices retinere adhuc eas ipsas Apostolicarum Litterarum formulas, quas elapso sæculo in licentiis Missarum celebrandarum in privatis Orationibus usurpare consueverant, & solum constantius exprimi voluisse Natos, Consanguineos, & Affines, ut ita quibusdam im-*

mo:

moderate extendentibus Apostolica Privilegia occasio nimis ample interpretandi nomen Familiae in iisdem-Litteris contentum adimeretur (a). Igitur si nati, consanguinei & affines, qui modo distincte in Indulto exprimuntur, ii sint, qui olim familia vocabulo designabantur, quis non videt, eos haudquaquam de privilegio participare, nisi ita simul habitent in eadem domo cum principaliter Privilegiato, ut ad illius quoque familiam ipsi pertineant? Ceterum observante eodem Viro Cl., valde minueretur frequentia Ecclesiarum quoties iisdem (natis scilicet, consanguineis, & affinibus, de quibus modo nobis res est) liceret in Oratorio privato Consanguinei, vel Affinis praeceptum audienda Missa adimplere ex hoc tantummodo, quod in eadem domo habitarent, quamvis insimul non viverent. Quot enim, inquit Cl. Auctor, sub eodem tecto, vel in diversis ejusdem domus partibus Cognati, & Affines habitant, nihil tamen inter se commune habentes, & separatim viventes? Detur ergo passim libertas omnibus illis, ut de Privilegio concessio alicui participant, & statim magis destitui publicas

F 4

Ec-

(a) Cap. 20. n. 20.

Ecclesias diebus festivis tempore publici Sacrificii videbimus. Ista incommoda prudenter arcet Romanus Pontifex, dumque Cognatis, Agnatisque permittit gaudere de spirituali consolatione Privilegiati, illorum omnium habitationem in eadem domo in- simul requirit (a).

ANIMADVERSIO IV.

Si duo demum ex eadem familia, e. c., duo fratres sint principaliter privilegia- ti, sed illorum unus dumtaxat, dum Mis- sa celebratur, præsens in Oratorio exi- stat, tunc hujus tantum *affines*, minime vero *affines* illius, qui absens est, de pri- vilegio participant. *Nullum quippe, inquit laudatus P. Gattico, occurrit fundamen- tum concedendi valorem gratiae pro Affine Fratris Absentis; sicut nullum fundamentum occurrit extendendi eandem gratiam, quan- do abest ille unus, in quem tantum Papa- le Breve dirigitur. Ex hoc enim quod duos simul principaliter respiciat idem Privile- gium, duplici tamen distincto Privilegio juxta accommodatam singulis Privilegiatis affinitatem interpretando aequivalet. Si ve-*

ro duo illi Privilegiati essent Maritus & Uxor, tunc quocunque horum præsente Affines alterius satisfacerent præcepto, quia qui uni conjugii Affinis est, cum altero consanguinitate conjungitur; unde licet cessaret titulus affinitatis, titulus consanguinitatis, vigeret (a).

III.

Dico tertio, etiam *hospites nobiles* de hujuscemodi privilegio ad effectum, de quo agimus, participare. Patet tum ex ipso Indulto, tum ex Decreto BENEDICTI XIV., quo de *natis, consanguineis, & affinibus* id ipsum superiori loco demonstravimus. Patet ex Indulto. Expresse namque in eo dicitur, ut in *hospitum Nobilium*, perinde ac *natorum, consanguineorum, & affinium* præsentia sanctum Missæ sacrificium in privato illius, cui Indultum ipsum concessum est, Oratorio offeri possit, nullusque, ut arbitror, inficiabitur, Summum Pontificem tunc loqui de præsentia, quæ ad præceptum de auditione Missæ implendum sufficiat. Patet quoque ex Sapientissimi Pontificis

nunc

(a) Ibidem n. 8.

nunc feliciter regnantis Decreto, cujus alibi quoque mentionem fecimus. In illo siquidem, ut videre quisque potest, expresse declaratur, *hospitibus nobilibus* quemadmodum *Filiis, Consanguineis &c.* in brevi memoratis *nil aliud per ejusmodi Brevia concedi, quam quod unusquisque eorum.... assistens Missæ, quæ celebratur in Oratorio privato..... satisfaciat obligationi audiendi Missam diebus festis de præcepto.* Dubitandum itaque non est, quominus etiam hospites nobiles de Apostolico hujuscemodi Indulto participant. Verum enimvero

ANIMADVERSIO I.

Cum non omnibus hospitibus, sed *nobilibus* tantum concessum sit de hoc Privilegio participare, observandum est cum Pasqualigo (a), Mostazo (b), Pignatello (c), Clericato (d), aliisque, non requiri *nobilitatem generis*, videlicet ut ille sit ex *nobili genere* natus; sed, ut ait Pasqualigo, *sufficere, quaecumque nobilitate*

(a) Tom. I. de *Sacrif. Missæ* q. 653. n. 2.

(b) Lib. V. de *Causis Piis* c. 10. n. 66.

(c) Tom. VI. *Consult.* 98. 100.

(d) De *Euch.* decis. 8. n. 48.

tatem sive ex genere, sive ex privilegio, sive ratione Matris tantum, sive ratione dignitatis, seu gradus, sive quocunque alio modo. Nam qualibet nobilitas, quocunque modo conveniat hospiti, sufficit ad verificandam qualitatem nobilitatis requisitam, cum sufficiat, ut appellari possit nobilis (a). Negat tamen P. Gattico, nobilitatem ex parte solius Matris ad jure participandum de hoc privilegio in hospite sufficere. Cum enim, inquit, absolute nobilis supponitur ab indulto hospes, inferendum puto, non sufficere meram nobilitatem istius ex parte Matris, quæ neque ad absolute nobilem denominandum privilegiatum sufficit (b). Sane cum privati Oratorii Indultum stricte interpretandum sit, si hospes ex nobili matre natus haud possit, vere proprieque loquendo, nobilis noncupari, relinquitur, illum licite non posse de hoc privilegio participare. Id ipsum negat idem Vir Cl. de divitibus, quos Pasqualigo (c), ceterique modo memorati, nobilium quoque appellatione hic venire contendunt. Cum enim, inquit P. Gattico, nullus au-
deat

(a) Loco citato.

(b) De Orator. Dom. cap. 25. n. 29.

(c) Loco citato n. 4.

deat contra mentem Pontificis pro privilegii validitate pugnare, dum ab illo supponitur nobilis privilegiatus, qua ratione ad divites non nobiles privilegium, aequè supponens hospites nobiles extendere licebit? Certe si Pontifici arrisisset ad alios hospites more nobilium viventes similem indulgentiam elargiri, non ei ignotum erat vocabulum, quo istos quoque complecteretur (a). Neque juvat illa juris regula (b) in VI. Decretalium, quod nempe odia restringi & favores convenit ampliari; etenim, ut sæpe monui, & Doctores omnes fatentur, ejusmodi privilegium, utpote contra jus commune, debet stricte, nempe non ultra propriam verborum significationem interpretari; utque habet alia juris regula (c) in eodem VI. quæ a Jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda.

ANIMADVERSIO II.

Quoniam porro hospes, ut observat Cl. Facciolatus (d), proprie dicitur de amicis di-

(a) Loco citato.

(b) Regula 15.

(c) Reg. 28.

(d) In Lexic. Lat. v. *Hospes*.

diversarum patriarum, qui se mutuo recipiunt, cum alter in alterius patria peregrinus est, attente observent oportet cum laudato P. Gattico, qui privilegio domestici Oratorii decorati sunt, eos omnes ab Indulto excludi; nempe non participare de privilegio ad effectum, de quo agimus, qui cum morentur in eadem villa, in qua privilegiatus villicat, ad istius forte domum velut hospites accesserint (a). Evidens enim est, eos, vere proprieque loquendo, hospites dici non posse. Negandum non est tamen, extendi licite posse privilegium etiam ad hospitem unius diei, imo etiam ad eum, qui eo maxime fine ad prandium invitatur, ut de privilegio participet. Ita Doctores omnes, quos supra laudavimus, ne ipso quidem P. Gattico excepto. Et is enim aperte docet, sufficere ad participationem Indulti quod aliquis pransurus apud privilegiatum venerit (b). Neque enim, inquiunt illi, hoc esset fraus, sed reddere habilem Virum nobilem, ut frui posset privilegio (c).

Ani-

(a) Cap. laudato n. 30.

(b) Ibidem.

(c) Loco citato.

ANIMADVERSI O III.

Demum circa *hospites nobiles* observandum est, eos frui licite non posse privilegio, de quo agimus, nisi in Oratoriis *ruri* existentibus, nempe nisi cum ii, qui illos hospitio excipiunt, *ruri* morantur. Ita enim expresse in Indulto. Dicitur quippe, ut *quoad Oratoria ruri existentia, etiam in hospitum nobilium presentia ii*, quibus indultum ipsum directum est, Missam celebrari facere libere, & licite possint. Neque dubitandum quominus hæc clausula sit taxativa; ac proinde quominus Apostolico Privilegio hospites illi abutantur, qui putant etiam in civitate ab se impleri præceptum, dum Missæ in privato illorum Oratorio, apud quos hospitantur, diebus festis assistunt. Ceterum, ut egregie observat Cl. P. Gattico, *hac restrictione apparet, quanta cum discretione se gerat Pontifex, qui vult equidem suis beneficiis Viros nobiles a ceteris discernere, sed simul nullam ansam præbere, ne sine causa legitima publicæ Ecclesiæ deferantur (a).*

IV.

(a) Cap. laudato n. 29.

IV.

Dico postremo, eos famulos Ecclesiæ præcepto, Missam in privato domus Oratorio diebus festis audiendo, satisfacere, qui sunt de familia principaliter privilegiati, ejusque servitio, tempore quo Missa celebratur, actu sunt necessarii. De hisce namque loquens Summus Pontifex, ait in Indulto: *Volumus autem, quod familiares servitio tuo* (ejus scilicet, cui Privilegium concessum est) *tempore dictæ actu non necessarii ibidem* (nempe in domestico illius Oratorio) *Missæ hujusmodi intercessentes, ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festis de præcepto minime liberi censeantur.* Si ergo ab hujusmodi obligatione hi nequaquam liberi sunt, restat profecto, eos familiares ab illa obligatione esse liberos, qui servitio Domini tunc actu sunt necessarii; cum scilicet, ut est vulgo notum, exceptio firmet regulam in contrarium. Itaque

ANIMADVERSI O I.

Loquendo de famulis, observandum attente est, tria in illis necessario requiri, ut de Apostolico Privilegio, de quo in præsens agimus, jure ipsi participant. Requiritur enim primo, ut sint *familiares*, nempe, quemadmodum ex cap. *sicut nobis de verborum signific.* in VI. docent Doctores communiter, ut vivant expensis Domini, cujus dicuntur *familiares*, ejusque servitio incumbant. Ita siquidem eos appellat Pontifex in Indulto; certumque præterea est, ut egregie observat Cl. P. Gattico (a), non alios exprimi nomine familiæ, quod *natis, consanguineis, & affinibus* in Indulto adjungitur, nisi eos, qui servitio sunt addicti. Requiritur secundo, ut non solum possint esse necessarij Servitio Domini, verum etiam, ut *actu* necessarij eidem sint. Requiritur postremo, ut sint actu necessarij Servitio Domini, non aliquando intra diem, sed eo ipso tempore, quo Missa in domestico Oratorio celebratur. Illi siquidem famuli liberi haudquaquam censentur

(a) De Orator. Dom. c. 25. n. 12.

tur ab obligatione audiendi Sacrum in Ecclesia diebus festis de præcepto, qui *servitio* illius, cui Indultum conceditur, *tempore* Missæ *actu* non sunt necessarii. Hac idcirco stante Apostolici Indulti restrictione.

ANIMADVERSIO II.

Tutum minime videtur, quod docet Pasqualigo, videlicet eos omnes famulos de Indulto participare, *qui sunt in continuo servitio Domini, ita ut necesse sit ab ipso desistere, ut assistant Missæ, ut sunt magister cubiculi, assistentes ostio cubiculi, & ceteri quorum munus requirit, ut præsto sint ad nutus Domini* (a). Hac enim admissa doctrina, omnes prorsus famuli gaudent Indulto ad effectum, de quo agimus, cum omnes suo modo sint in continuo servitio Domini, omnesque ad illius nutum præsto esse debeant; unde omnino frustra tunc dixit Summus Pontifex in Indulto, eos non participare de Privilegio adimplendi præceptum Ecclesiæ, Missam in privato Oratorio diebus

G fe-

(a) T. I. de Sacrif. Missæ q. 658. n. 9. & 10.

festis audiendo, qui servitio Domini, tempore Missæ, actu non sunt necessarii.

ANIMADVERSIO III.

Ratione non dissimili videtur, eundem Virum Cl. haudquaquam esse audientem, dum ait (a), etiam famulos, qui ruri degunt, ut illius negotiis ibi vacent, præcepto Ecclesiæ satisfacere, si ad urbem diebus festis accedant, ibique in privato domus Oratorio Missæ assistant. Quamvis enim illi sint *familiares*, actu tamen, ut patet, non sunt necessarii servitio Domini, dum Missa celebratur: quod sufficit, ne ad participandum de Indulto admitti licite possint.

ANIMADVERSIO IV.

Licet *necessitas*, & *utilitas*, ut ajunt Jurisperiti, in lege æquiparentur, hæc tamen regula videtur hic non habere locum; ac proinde tuto admitti non posse, quod hinc docet laudatus Pasqualigo (b), & cum illo Pignatellus (c),
nem-

(a) Ibidem q. 650.

(b) Ibidem q. 658. n. 3.

(c) T. VI. Consult. 98. n. 107.

nempe eo ipso quod aliquis familiaris est utilis *servitio Domini*, habendum esse pro *neccessario*; ac propterea de Privilegio privati Oratorii ad effectum, de quo agimus, participare. Id quippe si concedatur, detur quoque necesse est, nullum prorsus domus famulum ab ejusmodi Privilegii participatione posse excludi; cum nullus nempe sit, qui *servitio Domini*, tempore Missæ, actu utilis censi nequaquam possit. Sequeretur quoque, non stricte, ut fieri debet, ipsismet etiam fatentibus Pasqualigo, & Pignatello, sed late privati Oratorii Indultum explicari sine crimine posse; cum scilicet *utile* longe latius pateat quam *neccessarium*; nemine ignorante, ut arbitrator, omne *neccessarium* esse quidem utile, sed non omne *utile* vere, proprieque loquendo esse *neccessarium*.

ANIMADVERSIO V.

Minime dubitandum putat Cl. P. Gattico, quin familiares *neccessarium Domini* præbentes *servitutis officium*, inspecto convenienti DECORE eorundem, vere participant de Pontificio Indulto (a) At

G 2

non

(a) Cap. 25, n. 19.

non deerit fortasse, qui, bona tanti Viri venia, contrarium tenendum arbitretur, hac potissimum ratione motus, quod nullus plane futurus sit familiaris, qui à participatione ejuscemodi Indulti excludi queat, si hæc doctrina admittatur, cum scilicet nullus sit, qui inspecta conditione principaliter privilegiati, actu necessarius illius servitio etiam Missæ tempore censeretur non possit. Nisi ergo placeat, ansam dare privilegiatis, ut pro arbitrio Indultum ipsum extendant, eludantque clausulam, quæ ad certos dumtaxat familiares illud restringit, dicamus necesse est, in definiendo numero familiarium, qui actu necessarii sunt servitio Domini, dum Missa celebratur, nullam planè *decoris* rationem haberi licite posse, præsertim cum certa res sit, ejuscemodi Privilegium, utpote contra jus commune, stricte esse interpretandum.

ANIMADVERSIO VI.

Ad tollendas igitur omnes animorum anxietates, arbitror cum eodem Viro Cl. tuto posse unum familiarem deputari
tam-

tamquam necessarium ad inserviendum Sacerdoti celebranti, quando neque Privilegiatus, neque illius Filius, Consanguineus, aut Affinis hoc munus sponte susciperet. Nam tempore Sacrificii profecto actu inservit Privilegiato, qui Sacerdoti in ejusdem gratiam celebranti ministrat. Constringere autem Privilegiatum, aut ipsius Cognatos, Affinesque ad deserviendum Sacerdoti sacrificanti, nulla lex jubet, neque Indultum requirit, a quo illis omnibus absolute conceditur adimpletio precepti Ecclesiastici per hoc, quod in privato Oratorio Missæ assistant. Tuto insuper, cum eodem censeo, posse alium familiarem admitti ad idem preceptum implendum; cum ad omnes eventus unus saltem famulus semper tamquam necessarius servitiis Domini prudenter judicetur. Si vero femina principaliter privilegiata fuerit, tunc una ancilla ei legitime conceditur, ut actu parata ad succurrendum Dominae adsit, si forte ejus opera eguerit. Quamvis enim nihil actu pro tempore Sacrificii Domino famulus, aut Domina ancilla deservire videantur, tamen in eo tunc necessarium præstant servitium, quod actu vigilant ad illorum subsidium, si inopina aliquid tunc temporis accide-

ret (a). Etsi porro Cl. Auctor ancillam, potius pro famina privilegiata, quam famulum commemoret, fatetur tamen, non transgredi Indulti limites, si famulum Ancillæ loco ipsa quoque ad sibi serviendum elegerit; cum jam, inquit, non soleat a Romanis Pontificibus determinari in Indulto persona faminini sexus, etiamsi ad nobiles mulieres dirigatur (b).

ANIMADVERSIO VII.

Negandum non est tamen, duos, pluresve etiam famulos ad Indulti participationem admitti posse a principaliter privilegiato, si juxta adsit causa, puta ætatis, vel infirmitatis. Id quippe non obscure deducitur ex hoc, quod familiarium numerus non determinetur in Indulto, sed ii omnes Privilegii gratiam participare in eo dicantur, qui servitio principaliter privilegiati, tempore, quo Missa celebratur, actu sunt necessarii. Hinc laudatus P. Gattico, ubi quidam, inquit, *seminarium dubitationum, & scrupulorum esse putant*, ipse ex adverso Romano-

{a} Ibidem n. 23.

{b} Ibidem.

norum Pontificum clementiam admiratur, qui cum bene noverint, non aequè omnibus Privilegiatis sufficere posse eundem numerum familiarium pro suis necessariis actualibus servitiis tempore Sacrificii, imò aliquando propter speciales Circumstantias eidem Privilegiato plures familiares posse esse necessarios actu tempore Missæ, quam in aliis circumstantiis... ferme nunquam numerum præfigunt, ne ullus privilegiatus ex hujusmodi limitatione molestiam, gravamenque aliquando pati cogatur (a).

ANIMADVERSIÓ VIII.

Hoc tamen loco attente observetur velim, iis tantum, qui Missam in domestico Oratorio celebrari facere possunt, permissum esse vigore Apostolici Indulti, famulum sibi assumere, qui de Privilegio ipso participet. Loquens enim Pontifex de familiaribus, quos liberos censet ab obligatione audiendi Missam in publica Ecclesia in diebus festis de præcepto, si in privato Oratorio tunc eidem intersint, eos dumtaxat memorat, excipitque ab hac obligatione, qui servitio ejus, cui

G 4

pro-

(a) Ibidem n. 22.

proprio nomine nuncupato, Indultum concedit, tunc actu sunt necessarii. Nati propterea, consanguinei, & affines, quibus Missam quidem audire licet, minime verò facere celebrari, nullum sibi famulum eligere possunt, qui de hujuscemodi Privilegio participet. Sane in Archivio Eñi Card. Vicarii ab se observatum fateatur Cl. P. Gattico, *cum aliqui familiares Cognatorum de Privilegio participare sinuntur, etiam in litteris Apostolicis exprimi;* unde concludit Vir Cl., *Papale Indultum non eadem latitudine respicere Consanguineos, & Affines, qua respicit principaliter Privilegiatum, quantum pertinet ad familiares actu necessarios servitiis tempore Missæ (a).*

ANIMADVERSI O IX.

Verum haud dubito cum laudato P. Gattico, quominus si principaliter privilegiatus curam habere debeat, veluti supremus totius familiæ gubernator, natum, consanguineorum, & affinium, possit alium famulum eligere, qui illorum curæ, tempore Missæ, incumbens, de Privilegio participet. *Etenim, inquit ille,*
si

(a) Ibidem n. 24.

si principaliter Privilegiato suorum Affinium, Cognatorumque singularis cura incumbat, dum famulus in istorum necessariis servitiis occupatur, simul Privilegiato deservit; quoniam domus gubernator, & rector ex proprio munere pro omnibus domesticis excubare cogitur. Hac de causa (pergit Cl. Auctor) nemo negaverit, quod Patris-Familias necessaria servitia dicantur, quæ fuerint Filiis illius potestatis subiectis præstita. Similiter propria alicujus servitia dicuntur, & sunt, quæ Patri, Matri, Uxori, Fratribus Sororibusque illius impenduntur; cum respectu omnium teneatur aliquis curam exercere, quando aliter per se ipsos suis necessitatibus providere nequeunt, & aliunde nulla causa ab istorum cura gerenda ipsum excusat. At cum Agnati, Cognatique non pendent a cura principaliter Privilegiati, non video quæ ratione istius servitiis necessariis deservire ille dicatur, qui iisdem Consanguineis famulatur. Quamobrem nequaquam probabile videtur, quod Frater v. g. Privilegiati, cujus gubernationi non subjicitur, possit secum proprium famulum in Oratorio admittere, ut Ecclesiæ præcepto de Missa audienda satisfaciat (a).

ANI-

(a) Loco citato.

ANIMADVERSI O X.

Licet porro, si plures fuerint in eodem Brevi principaliter Privilegiati, unus tantum famulus ad omnibus inservendum tempore Missæ sufficeret; censet tamen, & iuste quidem, mea quoque sententia, laudatus Vir Cl., eorum quemlibet posse unum famulum secum in Oratorio ad participandum de Privilegio admittere. *Considerans enim, inquit ille, virtute; & æquivalentia Indultum juxta numerum Privilegiatorum multiplex fore, idcirco alienum mihi non est visum quidquam a mente Pontificis, si unusquisque istorum id facere valeat, quando simul cum alio Missæ adfuerit, quod posset agere, si solus Missæ interesset (a).*

ANIMADVERSI O XI.

De famulis hospitum nobilium illud ipsum dicendum arbitror, quod de famulis natorum, consanguineorum, & affinium paulo antea diximus, videlicet neque illos de Indulto ad effectum, de quo

(a) Ibidem.

quo agimus participare. Ita cum Pasqualigo (a), & Pignatello (b) laudatus P. Gattico (c), repugnantibus tamen Mostazo (d), & Clericato (e). Est autem ratio, quia si fuisset Pontificis mens, illos quoque in Indulto comprehendere, eos silentio non præteriisset, quemadmodum loquendo de principaliter Privilegiatis, non omisit famulos, qui illorum servitio necessarii actu sunt tempore Missæ. Testatur quoque P. Gattico, se Indulto, quod INNOCENTIUS X. suo Eleemosinario sub die 10. Martii anno 1653. tradiderat, expressum legisse, ut in privato illius Oratorio celebrari posset Missa in præsentia hospitem, & eorum familiarium servitiis ipsorum tempore dictæ Missæ actu necessariorum. Semper igitur, ut recte hinc ille colligit, *id aperte in Litteris Apostolicis insereretur, si ex mente Pontificis Indultum ad hospitem familiares necessarios extendi posset* (f). Id demum, pergit ille, *prohibent communes, & proba-*

(a) T. I. De Sac. Missæ q. 653. n. 3.

(b) T. VI. Consult. 98. n. 101.

(c) De Orator. Dom. c. 25. n. 31.

(d) L. V. de causis piis c. 10. n. 66.

(e) De Euch. decis. 8. n. 49.

(f) Loco citato.

batissima Juris Regula, quæ vetant in interpretatione Privilegii dispensantis ab aliqua generali lege transgredi, vel minimum limites præfixos ab illius verbis in proprio rigore exponendis; vetantque simul, Privilegia uni, vel certis Personis concessa ad alios extendere propter paritatem rationis. Revera si liceret ad Hospitum famulos Indultum amplificare, quia similis ratio militat inter Famulos Hospitis, ac Famulos principaliter Privilegiati; quomodo cohiberi possent plures aliæ amplificationes, quas forte quis tentaret pro aliis nobilibus, licet non Hospitibus, pro aliis Consanguineis, licet in eadem domo non habitantibus? Sed qui limites teneri poterunt semel disruptis repagulis stabilitis in forma ipsa Privilegii? Demum non ne etiam circa famulos Privilegiati tantus rigor requiritur, ut necesse sit eos inter Familiares esse adscriptos ad participationem Indulti? Multo igitur convenientius videtur eadem gratia carere Famulos Hospitis, qui cum Familiaribus Privilegiati numerari nequeunt. Pertinebit itaque (concludit Cl. Auctor) ad Privilegiatum ipsum curare, ut tempore Sacrificii nihil desit Hospiti in necessariis ipsius servitiis, & quemadmodum ad illum

lum pertinet Hospitis cura, simul ad eum spectabit alium designare Familiarem, si quis fuerit, qui Famulatui necessario præsto adsit.. Hoc modo, dum Hospiti plene consulitur, nullus admittitur ad satisfaciendum præcepto Ecclesiastico in Oratorio privato præter illos quos expresse participare de Indulto Pontifex concedit. Etenim Familiaris Privilegiati, ad servitium necessarium Hospitis deputatus simul necessariis servitiis Domini tempore Sacrificii vacare intelligitur, id exequendo, quod a Domino suo Hospitalitatis munus exoptat (a).

ANIMADVERSI O XII.

De Sacerdote celebrante frustraneum puto plura verba facere. Cum enim principaliter Privilegiato concedat Summus Pontifex, ut *per quemcumque Sacerdotem* Missam celebrari facere possit, apertum videtur Sacerdotem ipsum satisfacere Ecclesiæ præcepto, dum ab illo vocatus Missam diebus festis in privato ejusdem Oratorio celebrat. Accedit præterea non de Sacerdote, qui celebrat, sed de iis, qui Missæ interfunt, Summum Pontificem

in

(a) Cap. laudato n. 38.

in Indulto loqui, dum in eo declarat, quinam sint, qui Missæ in privato Oratorio *interessentes* ab obligatione audiendi Sacrum in Ecclesia diebus festis de præcepto minime liberantur.

ANIMADVERSI O XIII.

Velim porro, ut ii omnes, qui implere possunt Ecclesiæ præceptum, Missam diebus festis in domestico Oratorio audiendo, serio animadvertant, ipsos teneri, eam ibi tunc audire, si quid illis impedimento tunc sit, quominus ad publicam Ecclesiam accedant. *Ratio est, quia, ut ait Pasqualigo, præceptum audiendi Missam obligat omnes illos, qui possunt audire, nec excusantur nisi impotentes, aut impediti. Qui autem habet Privilegium, ut possit satisfacere præcepto audiendi in privato Oratorio, non est impotens, nec impeditus, ut per se constat; & proinde præceptum superveniens, cum non reperiat impotentem, aut impeditum, ipsum afficiet. Nec dici potest, quod sit impotens, aut impeditus ad implendum consueti modo, & sicut deberet implere, si non haberet Privilegium; nam hoc non sufficit, ut eximatur*
ab

ab obligatione præcepti. Privilegium namque cum concedat, posse impleri præceptum audiendo in privato Oratorio, detrahitis de obligatione præcepti; quia tollit obligationem audiendi in Ecclesia; & ideo quando in diebus festivis supervenit præceptum, non affert secum, quoad privilegiatum totam suam obligationem, sed tantum illam, cui non est derogatum, quæ est præcise obligatio audiendi Missam independentem a loco privato vel publico. Ergo si non reperit impotentem, aut impeditum respectu hujus obligationis ipsum afficiet, quia tantum impedimentum, aut impotentia facit, ne consurgat obligatio, & Privilegiatus est potens ad implendam totam obligationem, quam respectu ipsius continet præceptum (a). Hæc Pasqualigo, cui palam aperteque consentiunt Auctor Supplementi ad Theologiam Moralem P. Anacleti Reinfestuel (b), & Cl. P. Gattico (c) fassus ingenue, sententiam hanc non carere probabilioribus argumentis, quæ tum severitas obligationis Missam audiendi singulis diebus festivis, si non impediunt gravia obstacula, tum ratio

(a) Tom. I. de Sacrific. Missæ q. 662. n. 4

(b) In supplem.

(c) De Orator. Dom. cap. 21. n. 36.

tio specialis Privilegii domesticarum Missarum suppeditant; quamvis vinceret forte negativa responsio, quam nomen ipsum Privilegii, liberum favorem alteri collatum significans a multis extorsit, si in hac questione solvenda Scriptorum numero, ut ipse ait, pugnandum esset (a). Posito itaque, teneri audire Sacrum in privato Oratorio diebus festis de praecepto, qui habens privati Oratorii Indultum, nequit tunc ad publicam Ecclesiam accedere sequitur I. auctore Pasqualigo post Nugnum, quem ipse citat, multo minus a culpa, utique gravi excusari, qui uteretur Privilegio privati Oratorii diebus non festivis, aut quando potest adire Ecclesiam, & nollet postea uti diebus festivis, quando non potest adire Ecclesiam (b). Sequitur II., eodem recte, quod habens Privilegium satisfaciendi praecepto audiendo Missam in privato Oratorio, quando non potest adire Ecclesiam, tenetur providere de Sacerdote, qui coram ipso celebret in privato Oratorio, nisi valde difficile sit reperire (c). Sequitur III. ut egregie observat P. Gattico, quod Pater

(a) Ibidem.

(b) Loco citato n. 10.

(c) Ibidem n. 11.

ter-familias teneatur exequi Privilegium, ut hac ratione, si quis suorum domesticorum, quem Pontifex participare finit de Indulto, ad Ecclesiam die festo accedere impotens fuerit, in privato Oratorio Missarum celebrationi assistere valeat, & praeceptum facile exequatur (a). Etenim inquit Cl. Auditor, Pater-familias sine gravi suo incommodo curare debet, ut omnes de Familia existentes Ecclesiastica praecepta adimpleant, & hoc maxime, pro cuius executione frequenter Sacri Pastores (Hoc enim insinuat vehementer S. Carolus in I. Mediol. Synodo) monere solent familiarum Patres, ut diebus festivis operam omnem adhibeant, ne Filii, ac famuli interesse negligant. Nam sicut ait S.P. Augustinus lib. 19. de Civit. Dei cap. 16., qui vere Patres-familias sunt omnibus in Familia sua tamquam Filiis ad colendum, & promerendum Deum consulunt (b).

ANIMADVERSIO XIV.

An demum liceat in privatis Oratoriis
vi solius Indulti, quo Missa in illis cele-

H

bra-

(a) Cap. laudato n. 38.

(b) Ibidem.

brari conceditur, Eucharistiam adstantibus ministrare, diu multumque inter Doctores disceptatum fuit, affirmantibus nonnullis, quos citat, & sequitur Clericatus (a), id fieri licite posse excepto die solemni Paschæ; negantibus aliis, quos inter Pasqualigo (b), Pignatellus (c), & P. Gattico (d), propterea nimirum quia, ut illi ajunt, *ministratio Eucharistie pertineat ad jurisdictionem, cum sit actus pas- scendi proprias oves, ut desumitur ex Concil. Carthag. I. can. 7. & Concil. Milevitano can. 18. Et proinde, ut Regulares possent ministrare Eucharistiam, quamvis libere possent celebrare in propriis Ecclesiis, & quilibet ibi interesse Missa, non tamen ex hoc poterant ministrare Eucharistiam; sed opus fuit specialibus Privilegiis, qualia concessa X. ipsis fuerunt à Sum. Pontifice. Et ideo ex eo, quod conceditur Missa, non censetur concessa facultas sumendi Eucharistiam, eamque ministrandi, quia cum pertineat ad Jurisdictionem, est quid speciali nota dignum, & ideo non venit in concessione celebrandi,*
cum

(a) De Euch. decis. 8. n. 55.

(b) Tom. I. de Sacrif. Missæ q. 644.

(c) Tom. VI. Consult. 98. n. 86.

(d) Cap. 29. n. 6.

cum debeat specialiter exprimi (a). Unde necessarium est, inquit Cl. P. Gattico, specialem ab Ordinario facultatem impetrare, ut licite domestica fiat Communio, quando simul in Pontificio Privilegio expressa non fuerit licentia ejusdem Communionis tempore Domestici Sacrificii a Privilegiato prohibito percipienda (b); neque enim contendere aliquis recte potest, licentiam hanc intelligi in Indulto concessam hoc ipso, quod illius vigore permittitur, ut in domestico Oratorio Missa celebretur. Constat quippe, licentiam domesticæ Communionis in aliquibus Indultis, iis præsertim, quæ suis proximis Consanguineis a Romanis Pontificibus concedi solent (c), expresse legi: Quod profecto non fieret, si necessaria non esset specialis dispensatio, distincta a concessione domestici Sacrificii, ut Eucharistiæ Sacramentum iis, qui Missæ in privato Oratorio celebratæ assistunt, ministrari licite posset. At profecto patebit luculentissime, ex concessione domestici Oratorii minime consequi concessionem domesti-

H 2

cæ

(a) Pasqual. loco citato n. 3.

(b) Loco citato.

(c) Vide P. Gattico cap. 19., & 29.

cæ Communionis, sed obtenta facultate privati Oratorii, peculiarem licentiam requiri, ut sacra Communio a Sacerdote, qui in illo celebrat, adstantibus tribuatur, si certissime constet quamplures Episcopos, doctrina, & pietate conspicuos, expresse prohibuisse, ne quis sine illorum licentia id facere auderet; si demum (quod sane decretorium in hac materia argumentum est) Sapientissimus Pontifex BENEDICTUS XIV. doctrinam hanc Apostolica sua auctoritate confirmaverit. Jam vero quamplures Episcopos id expresse prohibuisse patet primo, ex Concilio Derthusano in Hispania anno 1429. celebrato (a). In illo quippe cetera inter statutum legitur, *quod nemini sano per privatas Domos, vel Capellas Sacramentum Eucharistiæ ministretur* (b). Patet secundo ex Synodo Panhormitana, quam celebravit Card. de Auria. In ea enim hoc habetur Decretum: *In Oratoriis privatarum adium in quibus S. Sedis Apostolicæ permissu celebratur, nemini unquam Sacra Communio ministretur, nisi facultate ab Archiepiscopo petita* (c). Patet demum ex
 alio

(a) T. XVII. Concil.

(b) Cap. 7.

(c) P. II. c. 2. n. 6.

alio haud dissimili Decreto, nuper factò in sua eadem Synodo ab Eñño Card. Daniele Delphino Patriarcha Aquilejensi. Dicitur enim: *In Oratoriis porro privatis nunquam Eucharistia administretur sine nostra licentia (a)*. Quod autem Summus quoque Pontifex BENEDICTUS XIV. ita fenderit hac super re, velitque, ut ita ab omnibus teneatur, evincitur luculentissime, tum ex Decreto, quod pro Bononiensi Diocesi, antequam ad Summi Pontificatus apicem eveheretur, ipse ediderat; tum ex encyclica Epistola, quam factus jam Summus Pontifex ad Primate, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniae nuperrime scripsit, quaque Decretum illud suum expresse confirmavit. Ita enim in Edicto: *Acciochè le Chiese pubbliche non servano, che per le sole persone, che non anno in Casa l' Oratorio privato, e per altri degni rispetti comandiamo, & ordiniamo, che nelli Oratorii privati nonostante la concessione della Messa non si amministri il Sacramento dell' Eucharistia in verun modo da qualunque Sacerdote Secolare, o Regolare, se prima da noi, o dal nostro Vicario Generale non se ne sarà*

H 3

otte-

(a) Cap. 14.

ottenuta la licenza (a). Ita vero in Epistola encyclica eo consilio a Sapientissimo Pontifice ad Poloniae Præsules scripta, & sub die 2. Junii anno 1750. Romæ typis vulgata, ut finem daret dissidiis, quæ propter domestica Oratoria in illorum Diœcesibus nuper excitata fuere. Præmissio namque in illa, omnem rem hujusmodi (quæ scilicet ad domestica Oratoria spectat) ab Apostolicis Privilegiis dependere, quorum explicatio privativo Jure Summis Pontificibus reservata est; remque ipsam præcipuam normam desumere debere ex intentione illius, a quo concessio facta est, cujus sensus concedenti semper, quam alii cuilibet notior esse debet, reliquum est, inquit Sapientissimus Pontifex, ut de sacris functionibus dicamus, quæ in iis Oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt Extra Paschalem vero Communionem cum in sacro Tridentino Concilio Sect. 22. cap. 6. de Sacrif. Missæ, quæ subjicimus, verba legantur: optaret quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo
ad

(a) Edict. 44 §. 3. n. 12.

ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus
uberior proveniret, non defuit, qui ex
eisdem verbis deduceret, quod certe, &
clare inde consequatur, ut in privatis Ora-
toriis, quando in ipsis celebrandi Missam
facultas est, distribui Eucharistia possit iis,
qui Missæ præsentibus adstant; neque ad hoc
præstandum ullo particulari Indulto opus
sit. Super hujusmodi questionis capite nos
in nostra Institutione 34. §. 3. differuimus
inter eas, quas tum cum Bononia residerem-
us, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum geren-
tes, publicavimus; quas quidem Institutiones
cum Italico Sermone edidissimus, postea Ro-
ma latine reddita, atque impressæ sunt.
Ibi autem expositam paulo ante opinionem
retulimus; verum aliam esse subjunximus;
quæ Episcopi licentiam requirit, ut, qui do-
mesticum Oratorium domi habet, dum Mis-
sæ in eodem interest, communicare possit.
Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini,
tum Romanæ etiam consuetudini, siue pra-
xi coharens Nobis visa est; ac proinde
ordinavimus, ne in privato Oratorio re-
cipi Communio posset ab iis, qui in eo-
dem Missæ interfunt, quam vel Secula-
ris Sacerdos, vel Sacerdos Regularis ce-
lebraret, nisi vel nostram, vel Vicarii
Ge-

Generalis licentiam obtinuiſſet. Neque etiam in præſens voluntas nobis, aut ratio eſt, cur ab hoc ſyſtemate recedamus. Siquidem cum Nos in magna illa controverſia ſuper Communionem illis distribuenda, qui Miſſa præſentes cum ſint, eandem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, poſtquam Tridentini Concilii verba retuliſſemus, atque eorum Zelum commendaviſſemus, qui inter Sanctæ Miſſæ celebrationem Communionem recipiunt, Eccleſiaſticos quoque Paſtores excitaviſſemus, ne Eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famelici forent; cum, inquam, animadvertiſſemus ejusmodi circumſtantias dari poſſe, in quibus vel temporis, vel loci ratione Epiſcoporum prudentia opportunum factu exiſtimet, Sacram Eucharistiā etiam illi, qui Miſſa interfuit minime distribuī; eo magis quod juxta præſentis temporis diſciplinam libera eidem facultas patet, ut eandem alio loco, atque alio tempore recipere poſſit, ordinaviſſemus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præſtari deberet, cui, qui morem gerere recuſaſſet, nimis manifeſtum indicium præbuiſſet, quam parum animo diſpoſitus, ac paratus eſſet ad Altaris Sacramentum recipien-

piendum, quemadmodum in litteris nostris, quarum initium est: Certiores effecti, & qua in Bullario nostro Tom. I. n. 64. leguntur, videre est. Atque hac sunt, Venerabiles Fratres, quacumque in Encyclica hac Epistola vobis opportunum exponere existimavimus, a quo quidem satis intelligetis, quod legendis, & considerandis Apostolicis litteris concessionum Oratorii, Decessorum Nostrorum Decretis, harum Congregationum resolutionibus, qua a Nobis etiam in presentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, & controversiis locus reliquus sit. Nemo igitur sine gravi temeritatis nota contendere amplius potest, non requiri specialem S. Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii loci licentiam, ut in privatis domorum Oratoriis, dum Missa in illis celebratur Sanctum Eucharistiæ Sacramentum a Celebrante Sacerdote adstantibus ministretur; sed ad id licite præstandum sufficere Apostolicum illud Indultum, quo Missa in privatis ipsis Oratoriis celebrari conceditur. Addo solum cum Viro Doctissimo, deque tota hac re, ad domestica scilicet Oratoria spectante, præclare merito P. Joanne Baptista Gattico, dicta hætenus de communione dispen-

pensanda in Oratoriis privatis valere tantummodo pro Oratoriis privata domus, ad qua se extendit Episcoporum Jurisdictio. At Oratoria erecta in Religiosis domibus, & ab illorum Jurisdictione exempta, neque huic, neque aliis multis restrictionibus subjiciuntur, quibus privata Domus Oratoria sunt obnoxia; cum nullum incommodum prudenter timeatur futurum, si in Oratoriis Religiosorum Domorum Sacramentum Eucharistiae Adstantibus Sacrificio distribuat (a). Certe ut præter alios docet P. Anacletus Reinfestuel (b), & confirmat laudatus Cl. Auctor (c), in privatis Monasteriorum, & Conventuum Oratoriis, seu Capellis celebrari potest Missa a quocunque etiam extraneo Sacerdote, & quidem quovis anni die, licet sit ex solemnioribus. Plures quoque Missæ in illis celebrari possunt eodem die, tot nempe, quod Superiori placuerint, absque ulla limitatione. Demum quisquis Missam diebus festis in illis celebratam audierit, Ecclesiasticum præceptum de ea tunc audienda in Ecclesia adimplet. Observandum

(a) Cap. 29. n. 12.

(b) In III. Dec. tit. 41. n. 21.

(c) Loco citato.

dum tamen, Oratoria ejusmodi, ubi per Superiorem approbata fuerint, non amplius posse in profanos usus converti, utpote ad Divinum tantum cultum destinata, *nisi aliter, qui approbaverat, faciendum esse judicaverit*; cum ejus arbitrio, inquit Cl. P. Gattico, *reservetur destructio Oratorii, seu Ecclesia, ad cujus potestatem eorundem erectio in unicum Dei cultum pertinet* (a).

(a) Cap. 18. n. 5.

F I N I S.

124
NOI RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

A Vendo veduto per la Fede di revisione, ed approvazione del P. F. Andrea Bonfabio Inquisitor Generale del Sant' Offizio di Brescia nel Libro intitolato : *De Oratoriis privatis Dissertatio &c. Autore admodum R. P. Fortunato a Brixia Min. Ref.* non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a Giammaria Rizzardi Stampatore di Brescia che possi esser stampato; osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 25. Maggio 1756.

(*Barbon Morosini K. Proc. Rif.*

(*Alvise Mocenigo 4.º K. Proc. Rif.*

Registr. in Lib. a car. 50. al num. 495.

Giacomo Zuccato Segret.

VA1 1528961

12
14
15

